

תקן דיווח כספי בינלאומי 9

מכשירים פיננסיים

International Financial Reporting

Standard 9

Financial Instruments

נוסח זה של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 פורסם על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים בחודש אוקטובר 2010. מועד התחילה של התקן הוא 1 בינואר 2013 (יישום מוקדם מותר). בחודש נובמבר 2011 החליטה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים על דחיית מועד התחילה של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 ל-1 בינואר 2015.

גרסה זו כוללת תיקונים הנובעים מתקני דיווח כספי בינלאומיים, אשר פורסמו עד 31 במאי 2011.

תוכן עניינים

סעיפים

	מבוא*
	תקן דיווח כספי בינלאומי 9
	מכשירים פיננסיים
	פרקים
1.1	1 מטרה
2.1	2 תחולה
3.1.1-3.3.4	3 הכרה וגריעה
4.1.1-4.4.3	4 סיווג
5.1.1-5.7.9	5 מדידה
לא נכלל	6 חשבונאות גידור
7.1.1-7.3.2	7 מועד תחילה והוראות מעבר

נספחים

	א מונחים מוגדרים
	ב הנחיות יישום
	ג תיקונים לתקני דיווח כספי בינלאומיים אחרים [†]
	אישור על ידי הוועדה הבינלאומית של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 שפורסם בנובמבר 2009*
	אישור על ידי הוועדה הבינלאומית של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 שפורסם באוקטובר 2010*
	בסיס למסקנות*
	נספח
	תיקונים לבסיס למסקנות של תקני דיווח כספי בינלאומיים אחרים*
	דעות מנוגדות*
	הנחיות ביצוע*
	נספח
	תיקונים להנחיות לתקני דיווח כספי בינלאומיים אחרים*

* לא תורגם לעברית

[†] בספר זה שולבו התיקונים לתקני דיווח כספי בינלאומיים הנובעים מנספח זה בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים הרלוונטיים.

תקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים

תקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים (IFRS 9) מפורט בסעיפים 7.3.2-1.1 ובנספחים א-ג. כל הסעיפים בתקן מחייבים באותה מידה. הוראות התקן, המובאות באותיות מודגשות, מייצגות את העקרונות העיקריים של התקן. הגדרות של מונחים מובאות במילון המונחים לתקני דיווח כספי בינלאומיים. יש לקרוא את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בהקשר למטרתו ולבסיס למסקנות שלו, להקדמה לתקני דיווח כספי בינלאומיים ולמסגרת המושגית להכנת דוחות כספיים ולהצגתם. תקן חשבונאות בינלאומי 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות, מספק בסיס לבחירה ויישום של מדיניות חשבונאית בהעדר הנחיות מפורשות.

פרק 1 מטרה

1.1 מטרת תקן זה היא לקבוע עקרונות לדיווח כספי על נכסים פיננסיים ועל התחייבויות פיננסיות אשר יציגו למשתמשים בדוחות כספיים מידע רלוונטי ושימושי לצורך הערכת הסכומים, העיתוי ואי הוודאות של תזרימי המזומנים העתידיים של הישות.

פרק 2 תחולה

2.1 ישות תיישם תקן זה לכל הפריטים שבתחולת תקן חשבונאות בינלאומי 39 מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה.

פרק 3 הכרה וגריעה

3.1 הכרה לראשונה

3.1.1 ישות תכיר בנכס פיננסי או בהתחייבות פיננסית בדוח על המצב הכספי שלה כאשר, ורק כאשר, הישות הופכת צד להוראות חוזיות של המכשיר (ראה סעיפים 3.1.1 ב-3.1.2). כאשר ישות מכירה לראשונה בנכס פיננסי, עליה לסווג אותו בהתאם לסעיפים 4.1.1-4.1.5 ולמדוד אותו בהתאם לסעיפים 5.1.1 ו-5.1.2. כאשר ישות מכירה לראשונה בהתחייבות פיננסית, עליה לסווג אותה בהתאם לסעיפים 4.2.1 ו-4.2.2 ולמדוד אותה בהתאם לסעיף 5.1.1.

רכישה או מכירה בדרך רגילה של נכסים פיננסיים

3.1.2 רכישה או מכירה בדרך רגילה של נכסים פיננסיים יוכרו ויגרעו, לפי העניין, תוך שימוש בחשבונאות מועד קשירת העסקה או בחשבונאות מועד סליקת העסקה (ראה סעיפים 3.1.3-3.1.6).

3.2 גריעה של נכסים פיננסיים

3.2.1 בדוחות כספיים מאוחדים, סעיפים 3.2.2-3.2.9 וסעיפים 3.1.1, 3.1.2ב ו-3.2.1ב-3.2.17 מיושמים ברמת המאוחד. דהיינו, ישות מאחדת תחילה את כל חברות הבנות שלה בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 10 דוחות כספיים מאוחדים ולאחר מכן מיישמת את סעיפים אלה לקבוצה הנובעת מהאיחוד.

3.2.2 לפני ביצוע הערכה, אם ובאיזו מידה, גריעה היא ראויה, בהתאם לסעיפים 3.2.3-3.2.9, ישות קובעת אם סעיפים אלה ייושמו לחלק מנכס פיננסי (או חלק מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים) או לנכס פיננסי בשלמותו (או לקבוצה של נכסים פיננסיים דומים בשלמותה), כלהלן.

(א) סעיפים 3.2.3-3.2.9 מיושמים לחלק מנכס פיננסי (או חלק מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים) אם, ורק אם, החלק שלגביו נשקלת גריעה, מקיים את אחד משלושת התנאים הבאים.

(i) החלק כולל רק תזרימי מזומנים שזוהו ספציפית הנובעים מנכס פיננסי (או מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים). לדוגמה, כאשר ישות מתקשרת ברצועת שיעור ריבית, לפיה הצד שכנגד משיג את הזכות לתזרימי המזומנים בגין הריבית, אך לא לתזרימי המזומנים בגין הקרן ממכשיר חוב, סעיפים 3.2.3-3.2.9 מיושמים לתזרימי המזומנים בגין הריבית.

(ii) החלק כולל רק חלק יחסי (fully proportionate [pro rata] share) מכל תזרימי המזומנים הנובעים מנכס פיננסי (או קבוצה של נכסים פיננסיים דומים). לדוגמה, כאשר ישות מתקשרת בהסדר, לפיו הצד שכנגד משיג את הזכויות ל-90 אחוז מכל תזרימי המזומנים ממכשיר חוב, סעיפים 3.2.9-3.2.3 מיושמים ל-90 אחוז מתזרימי המזומנים אלה. אם קיים יותר מצד שכנגד אחד, אין דרישה שלכל

צד שכנגד יהיה חלק יחסי בתזרימי המזומנים, בתנאי שלישות המעבירה יהיה חלק יחסי מכל תזרימי המזומנים.

(iii) החלק כולל רק חלק יחסי מכל תזרימי מזומנים שזוהו ספציפית הנובעים מנכס פיננסי (או קבוצה של נכסים פיננסיים דומים). לדוגמה, כאשר ישות מתקשרת בהסדר, לפיו הצד שכנגד משיג את הזכויות ל- 90 אחוז מתזרימי המזומנים בגין ריבית ממכשיר חוב, סעיפים 3.2.3-3.2.9 מיושמים ל- 90 אחוז מתזרימי המזומנים בגין ריבית אלה. אם קיים יותר מצד שכנגד אחד, אין דרישה שלכל צד שכנגד יהיה חלק יחסי בתזרימי המזומנים שזוהו ספציפית, בתנאי שלישות המעבירה יהיה חלק יחסי מכל תזרימי המזומנים שזוהו ספציפית.

(ב) בכל המקרים האחרים, סעיפים 3.2.3-3.2.9 מיושמים לנכס הפיננסי בשלמותו (או לקבוצה של נכסים פיננסיים דומים בשלמותה). לדוגמה, כאשר ישות מעבירה (i) את הזכויות ל- 90 האחוז הראשונים או האחרונים מגביית המזומנים מנכס פיננסי (או קבוצה של נכסים פיננסיים), או (ii) את הזכויות ל- 90 אחוז מתזרימי המזומנים מקבוצה של חייבים, אך נותנת ערבות לפיצוי הרוכש בגין הפסדי אשראי כלשהם עד 8 אחוזים מסכום הקרן של החייבים, סעיפים 3.2.3-3.2.9 מיושמים לנכס הפיננסי בשלמותו (או קבוצה של נכסים פיננסיים דומים בשלמותה).

המונח 'נכס פיננסי' בסעיפים 3.2.3-3.2.12 מתייחס לחלק מנכס פיננסי (או חלק מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים), כפי שתואר בסעיף (א) לעיל או, לחלופין, לנכס פיננסי בשלמותו (או לקבוצה של נכסים פיננסיים דומים בשלמותה).

3.2.3 ישות תגרע נכס פיננסי כאשר ורק כאשר:

(א) פקעו הזכויות החוזיות לתזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או

(ב) הישות מעבירה את הנכס הפיננסי, כמפורט בסעיפים 3.2.4 ו- 3.2.5, והעברה כשירה לגריעה בהתאם לסעיף 3.2.6.

(ראה סעיף 3.1.2 בהתייחס למכירות בדרך רגילה של נכסים פיננסיים).

3.2.4 ישות מעבירה נכס פיננסי אם, ורק אם, היא:

(א) מעבירה את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או

(ב) שומרת את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה, לגוף אחד או יותר, בהסדר שמקיים את התנאים של סעיף 3.2.5.

3.2.5 כאשר ישות שומרת את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי ('הנכס המקורי'), אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה לישות אחת או יותר ('המקבלים הסופיים'), הישות מטפלת בעסקה כהעברה של נכס פיננסי, אם ורק אם, כל שלושת התנאים הבאים מתקיימים.

(א) לישות אין מחויבות לשלם סכומים למקבלים הסופיים, אלא אם כן הישות גובה סכומים מקבלים מהנכס המקורי. מתן מקדמות לזמן קצר, על ידי הישות, עם זכות להשבה מלאה של הסכום שניתן כהלוואה בתוספת ריבית צבורה על פי שיעורי השוק, אינה פוגעת בתנאי זה.

(ב) נאסר על הישות, בהתאם לתנאי חוזה ההעברה, למכור או לשעבד את הנכס המקורי, מלבד כבטוחה למקבלים הסופיים עבור המחויבות לשלם להם תזרימי מזומנים.

(ג) לישות קיימת מחויבות להעביר את כל תזרימי המזומנים שהיא גובה בשם המקבלים הסופיים ללא עיכוב מהותי. בנוסף, הישות אינה רשאית להשקיע מחדש תזרימי מזומנים כאלה, פרט להשקעות במזומנים ושווי מזומנים (כהגדרתם בתקן חשבונאות בינלאומי 7 דוח על תזרימי מזומנים) במהלך תקופת הסילוק הקצרה שבין מועד הגבייה לבין מועד ההעברה הנדרש למקבלים הסופיים, והריבית הנצברת על השקעות כאלה מועברת למקבלים הסופיים.

3.2.6 כאשר ישות מעבירה נכס פיננסי (ראה סעיף 3.2.4), עליה להעריך את המידה בה נותרו בידיה הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי. במקרה זה:

(א) אם הישות מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי, הישות תגרע את הנכס הפיננסי ותכיר בנפרד, כנכסים או כהתחייבויות, זכויות ומחויבויות כלשהן שנוצרו או שנשמרו בידיה בהעברה.

(ב) אם בידי הישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי, הישות תמשיך להכיר בנכס הפיננסי.

(ג) אם הישות לא מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי, אך כל הסיכונים וההטבות גם לא נותרו בידיה, הישות תקבע אם נשמרה בידיה שליטה על הנכס הפיננסי. במקרה זה:

(i) אם בידי הישות לא נשמרה השליטה על הנכס הפיננסי, היא תגרע את הנכס הפיננסי ותכיר בנפרד, כנכסים או כהתחייבויות, זכויות ומחויבויות כלשהן שנוצרו או שנשמרו בידיה בהעברה.

(ii) אם בידי הישות נשמרה השליטה על הנכס הפיננסי, היא תמשיך להכיר בנכס הפיננסי, בהתאם למידת מעורבותה הנמשכת בנכס הפיננסי (ראה סעיף 3.2.16).

3.2.7 ההעברה של סיכונים והטבות (ראה סעיף 3.2.6) מוערכת באמצעות השוואת החשיפה של הישות, לפני ואחרי ההעברה, הנובעת מההשתנות של הסכומים והעיתוי של תזרימי המזומנים נטו מהנכס המועבר. בידי ישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי אם החשיפה שלה להשתנות בערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים נטו מהנכס הפיננסי אינה משתנה באופן משמעותי כתוצאה מההעברה (לדוגמה, מאחר שהישות מכרה נכס פיננסי כפוף להסכם רכישה חזרה במחיר קבוע או במחיר המכירה בתוספת תשואה של מלווה). ישות העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על נכס פיננסי אם חשיפתה להשתנות זו אינה משמעותית עוד ביחס להשתנות הכוללת בערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים נטו המיוחסים לנכס הפיננסי (לדוגמה, מאחר שהישות מכרה נכס פיננסי כפוף רק לאופציה לרכוש את הנכס בחזרה בשווי הוגן במועד הרכישה או העבירה חלק יחסי מכל תזרימי המזומנים מנכס פיננסי גדול

יותר בהסדר, כגון השתתפות משנה בהלוואה (loan sub-participation), אשר מקיים את התנאים בסעיף 3.2.5).

3.2.8 לעיתים קרובות, יהיה זה ברור אם ישות העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על נכס פיננסי או שבאופן מהותי הם נותרו בידיה ולא יהיה צורך לבצע חישובים כלשהם. במקרים אחרים, יהיה צורך לחשב ולהשוות את החשיפה של הישות להשתנות בערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים נטו לפני ואחרי ההעברה. החישוב וההשוואה מבוצעים תוך שימוש בשיעור ריבית שוק נוכחי מתאים כשיעור ההיוון. כל השתנות שהיא אפשרית באופן סביר בתזרימי המזומנים נטו נשקלת, כאשר ניתן משקל רב יותר לתוצאות שסביר יותר שיתרחשו.

3.2.9 קביעה אם בידי הישות נשמרה השליטה בנכס המועבר (ראה סעיף 3.2.6 סעיף (ג) תלויה ביכולת של המקבל למכור את הנכס. אם למקבל יכולת מעשית למכור את הנכס בשלמותו לצד שלישי לא קשור וביכולתו לממש יכולת זו באופן חד צדדי וללא צורך בהטלת הגבלות נוספות על העברה, בידי הישות לא נשמרה השליטה. בכל יתר המקרים, בידי הישות נשמרה השליטה.

העברות הכשירות לגריעה

3.2.10 אם ישות מעבירה נכס פיננסי בהעברה שכשירה לגריעת הנכס בשלמותו, אך שומרת את הזכות לשרת את הנכס הפיננסי תמורת עמלה, הישות תכיר בנכס שירות או התחייבות שירות בגין חוזה שירות זה. אם העמלה שתתקבל אינה חזויה לפצות את הישות באופן הולם על ביצוע השירות, הישות תכיר בהתחייבות שירות בגין המחויבות לשירות בשוויה ההוגן. אם העמלה שתתקבל חזויה לפצות את הישות מעבר לפיצוי הולם על השירות, הישות תכיר בנכס שירות בגין זכות השירות בסכום שייקבע על בסיס הקצאה של הערך בספרים של הנכס הפיננסי הגדול יותר, בהתאם לסעיף 3.2.13.

3.2.11 אם, כתוצאה מההעברה, הנכס הפיננסי נגרע בשלמותו, אך בעקבות ההעברה הישות מקבלת נכס פיננסי חדש או נוטלת התחייבות פיננסית חדשה, או התחייבות שירות, הישות תכיר בנכס הפיננסי החדש, בהתחייבות הפיננסית החדשה או בהתחייבות השירות בשווי הוגן.

3.2.12 בגריעה של נכס פיננסי בשלמותו, ההפרש שבין:

(א) הערך בספרים (שנמדד במועד הגריעה) לבין

(ב) התמורה שהתקבלה (כולל כל נכס חדש שהתקבל בניכוי כל התחייבות חדשה שניטלה)

יוכר ברווח או הפסד.

3.2.13 אם הנכס המועבר הוא חלק מנכס פיננסי גדול יותר (לדוגמה, כאשר הישות מעבירה תזרימי המזומנים בגין הריבית אשר מהווים חלק ממכשיר חוב (ראה סעיף 3.2.2 סעיף (א)) והחלק המועבר כשיר לגריעה בשלמותו, הערך בספרים הקודם של הנכס הפיננסי הגדול יותר יוקצה בין החלק, שממשיך להיות מוכר, לבין החלק שנגרע, בהתבסס על השווי ההוגן היחסי של חלקים אלה במועד העברה. למטרה זו, נכס שירות שנשמר יטופל כחלק שממשיך להיות מוכר. ההפרש בין:

(א) הערך בספרים (שנמדד במועד הגריעה) שהוקצה לחלק שנגרע לבין

(ב) התמורה שהתקבלה עבור החלק שנגרע (כולל כל נכס חדש שהתקבל בניכוי כל התחייבות חדשה שניטלה)

יוכר ברווח או הפסד.

3.2.14 כאשר ישות מקצה את הערך בספרים הקודם של נכס פיננסי גדול יותר בין החלק שממשיך להיות מוכר והחלק שנגרע, השווי ההוגן של החלק שממשיך להיות מוכר צריך להימדד. כאשר לישות יש ניסיון קודם של מכירת חלקים דומים לחלק שממשיך להיות מוכר או שקיימות עסקאות שוק לחלקים אלה, מחירים עדכניים של עסקאות בפועל מספקים את האומדן הטוב ביותר של השווי ההוגן שלו. כאשר אין מחירים מצוטטים או עסקאות שוק עדכניות לתמוך בשווי ההוגן של החלק שממשיך להיות מוכר, האומדן הטוב ביותר של השווי ההוגן הוא ההפרש בין השווי ההוגן של הנכס הפיננסי הגדול יותר במלואו לבין התמורה שהתקבלה מהמקבל עבור החלק שנגרע.

העברות שאינן כשירות לגריעה

3.2.15 אם העברה לא גרמה לגריעה, כיוון שבידי הישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, הישות תמשיך להכיר בנכס המועבר בשלמותו ותכיר

בהתחייבות פיננסית בגין התמורה שהתקבלה. בתקופות עוקבות, הישות תכיר בכל הכנסה בגין הנכס המועבר ובכל הוצאה שהתהוותה בגין ההתחייבות הפיננסית.

מעורבות נמשכת בנכסים מועברים

3.2.16 אם ישות לא העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, אך כל הסיכונים וההטבות גם לא נותרו בידיה והישות שומרת את השליטה על הנכס המועבר, הישות ממשיכה להכיר בנכס המועבר לפי מידת המעורבות הנמשכת שלה. מידת המעורבות הנמשכת של הישות בנכס המועבר היא מידת החשיפה של הישות המעבירה לשינויים בערכו של הנכס המועבר. לדוגמה:

(א) כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא בדרך של ערבות לנכס המועבר, מידת המעורבות הנמשכת של הישות היא הנמוך מבין (i) סכום הנכס ו - (ii) הסכום המירבי של התמורה שהתקבלה שהישות עשויה להידרש לשלם חזרה ('סכום הערבות').

(ב) כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא בדרך של אופציה שנכתבה או אופציה שנרכשה (או של שתיהן) על הנכס המועבר, מידת המעורבות הנמשכת של הישות היא סכום הנכס המועבר שייתכן שהישות תרכוש בחזרה. אולם, במקרה של אופציית מכר שנכתבה על נכס, הנמדד בשווי הוגן, מידת המעורבות הנמשכת של ישות מוגבלת לנמוך מבין השווי ההוגן של הנכס המועבר לבין מחיר המימוש של האופציה (ראה סעיף 3.2.13).

(ג) כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא בדרך של אופציה המסולקת במזומן או הוראה דומה על הנכס המועבר, מידת המעורבות הנמשכת של הישות נמדדת באותו אופן בו נמדדת מידת המעורבות הנמשכת באופציות שאינן ניתנות לסילוק במזומן, כמפורט בסעיף (ב) לעיל.

3.2.17 כאשר ישות ממשיכה להכיר בנכס לפי מידת המעורבות הנמשכת שלה בו, הישות גם מכירה בהתחייבות הקשורה אליו. למרות הוראות המדידה האחרות בתקן זה, הנכס המועבר וההתחייבות הקשורה נמדדים על פי בסיס, המשקף את הזכויות והמחויבויות שהישות שמרה. ההתחייבות הקשורה נמדדת בדרך כזו שהערך בספרים נטו של הנכס המועבר וההתחייבות הקשורה הוא:

(א) העלות המופחתת של הזכויות והמחויבויות שהישות שמרה, אם הנכס המועבר נמדד בעלות מופחתת, או

(ב) שקול לשווי ההוגן של הזכויות והמחויבויות שהישות שמרה, כאשר הם נמדדים על בסיס נפרד (stand-alone), אם הנכס המועבר נמדד בשווי הוגן.

3.2.18 הישות תמשיך להכיר בהכנסה כלשהי הנובעת מהנכס המועבר לפי מידת המעורבות הנמשכת שלה ותכיר בכל הוצאה שהתהוותה בגין ההתחייבות הקשורה אליו.

3.2.19 למטרת המדידה העוקבת, שינויים בשווי ההוגן של הנכס המועבר וההתחייבות הקשורה אליו, אשר הוכרו, מטופלים באופן עקבי אחד לשני בהתאם לסעיף 5.7.1 ואין לקזז ביניהם.

3.2.20 אם המעורבות הנמשכת של ישות היא רק לגבי חלק מנכס פיננסי (לדוגמה, כאשר הישות שומרת אופציה לרכוש בחזרה חלק מהנכס המועבר או שהישות שומרת זכות שייר (residual interest) וכתוצאה מכך אינה מחזיקה באופן מהותי בכל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות והישות שומרת שליטה), הישות מקצה את הערך בספרים הקודם של הנכס הפיננסי בין החלק שהישות ממשיכה להכיר עקב מעורבות נמשכת והחלק שהישות אינה מכירה עוד, בהתבסס על השווי ההוגן היחסי של חלקים אלה במועד ההעברה. למטרה זו, חלות הדרישות שבסעיף 3.2.14. ההפרש בין:

(א) הערך בספרים (שנמדד במועד הגריעה) שהוקצה לחלק שאינו מוכר עוד, לבין

(ב) התמורה שהתקבלה עבור החלק שאינו מוכר עוד

יוצר רווח או הפסד.

3.2.21 אם הנכס המועבר נמדד בעלות מופחתת, החלופה בתקן זה לייעד התחייבות פיננסית כשווי הוגן דרך רווח או הפסד אינה חלה על ההתחייבות הקשורה אליו.

כל ההעברות

3.2.22 אם נכס מועבר ממשיך להיות מוכר, הנכס וההתחייבות הקשורה אליו לא יקוזזו. באופן דומה, ישות לא תקזז הכנסה

כלשהי הנובעת מהנכס המועבר מול הוצאה כלשהי שהתהוותה בגין ההתחייבות הקשורה (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 32 מכשירים פיננסיים: הצגה סעיף 42).

3.2.23 אם מעביר מספק נכס המשועבד כבטוחה (collateral) שאינו מזומנים (כמו מכשירי חוב או מכשירים הוניים) למקבל, הטיפול החשבונאי שישוּשם לגבי הנכס המשועבד כבטוחה על ידי המעביר והמקבל תלוי בשאלה אם למקבל יש זכות למכור או לשעבד מחדש את הנכס המשועבד כבטוחה ובשאלה אם המעביר לא עמד במחויבויותיו. המעביר והמקבל יטפלו בנכס המשועבד כבטוחה כדלקמן:

(א) אם למקבל יש זכות, מכוח חוזה או נוהג, למכור או לשעבד מחדש את הנכס המשועבד כבטוחה, אז המעביר יסווג מחדש נכס זה בדוח על המצב הכספי שלו (לדוגמה, כנכס מושאל, כמכשירים הוניים משועבדים או חייב בגין הסכם לרכישה חזרה) בנפרד מנכסים אחרים.

(ב) אם המקבל מוכר נכס ששועבד כבטוחה לו, עליו להכיר הן בתמורה מהמכירה והן בהתחייבות, הנמדדת בשווי הוגן, בגין מחויבותו להחזיר את הנכס המשועבד כבטוחה.

(ג) אם המעביר לא עומד במחויבויותיו בהתאם לתנאי החוזה, ואינו זכאי עוד לקבל בחזרה את הנכס המשועבד כבטוחה, עליו לגרוע את הנכס המשועבד כבטוחה, ועל המקבל להכיר בנכס המשועבד כבטוחה כנכס שלו הנמדד לראשונה בשווי הוגן או, לגרוע את מחויבותו להחזיר את הנכס המשועבד כבטוחה, אם הוא כבר מכר אותו.

(ד) למעט האמור בסעיף (ג), המעביר ימשיך להציג בספרים את הנכס המשועבד כבטוחה כנכס שלו, והמקבל לא יכיר בנכס המשועבד כבטוחה כנכס.

3.3 גריעה של התחייבויות פיננסיות

3.3.1 ישות תסיר התחייבות פיננסית (או חלק מהתחייבות פיננסית) מהדוח על המצב הכספי שלה כאשר, ורק כאשר, היא מסולקת (extinguished) - דהיינו, כאשר המחויבות שהוגדרה בחוזה נפרעת או מבוטלת או פוקעת.

3.3.2 החלפה של מכשירי חוב, בעלי תנאים שונים באופן מהותי, בין לווה לבין מלווה קיימים תטופל כסילוק ההתחייבות הפיננסית המקורית והכרה בהתחייבות פיננסית חדשה. בדומה, שינוי

משמעותי בתנאים של התחייבות פיננסית קיימת או של חלק ממנה (בין אם ניתן לייחס את השינוי לקשיים כספיים של הלווה ובין אם לא) יטופל כסילוק ההתחייבות הפיננסית המקורית והכרה בהתחייבות פיננסית חדשה.

3.3.3 ההפרש בין הערך בספרים של התחייבות פיננסית (או חלק מהתחייבות פיננסית), שסולקה או שהועברה לצד אחר, לבין התמורה ששולמה, כולל נכסים כלשהם שאינם מזומנים שהועברו או התחייבויות כלשהן שניטלו, יוכר ברווח או הפסד.

3.3.4 אם ישות רוכשת בחזרה חלק מהתחייבות פיננסית, על הישות להקצות את הערך בספרים הקודם של ההתחייבות הפיננסית בין החלק שממשיכים להכיר בו לבין החלק שנגרע, בהתבסס על שוויים ההוגן היחסי של חלקים אלה במועד הרכישה חזרה. ההפרש בין (א) הערך בספרים שהוקצה לחלק שנגרע לבין (ב) התמורה ששולמה, כולל נכסים כלשהם שאינם במזומן שהועברו או התחייבויות כלשהן שניטלו, בגין החלק שנגרע, יוכר ברווח או הפסד.

פרק 4 סיווג

4.1 סיווג של נכסים פיננסיים

4.1.1 למעט המקרים בהם חל סעיף 4.1.5, ישות תסווג נכסים פיננסיים כמדידה העוקבת שלהם בעלות מופחתת או בשווי הוגן על בסיס:

- (א) המודל העסקי של הישות לניהול הנכסים הפיננסיים, וכן
- (ב) מאפייני תזרים המזומנים החוזי של הנכס הפיננסי.

4.1.2 נכס פיננסי יימדד בעלות מופחתת אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

- (א) הנכס מוחזק בהתאם למודל עסקי שמטרתו היא להחזיק נכסים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים.
- (ב) התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.

סעיפים 4.1.1ב-4.1.26 מספקים הנחיות כיצד ליישם תנאים אלה.

- 4.1.3 למטרת יישום סעיף 4.1.2 סעיף (ב), ריבית היא תמורה עבור ערך הזמן של הכסף ועבור סיכון אשראי המיוחס לסכום הקרן שטרם נפרעה במהלך תקופת זמן מסוימת.
- 4.1.4 נכס פיננסי יימדד בשווי הוגן, אלא אם הוא נמדד בעלות מופחתת בהתאם לסעיף 4.1.2.

אפשרות לייעד נכס פיננסי בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

- 4.1.5 למרות סעיפים 4.1.1-4.1.4, ישות יכולה, בהכרה לראשונה, לייעד (ללא אפשרות לשנות ייעוד זה) נכס פיננסי למדידה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם ייעוד שכזה מבטל או מקטין משמעותית חוסר עקביות במדידה או בהכרה (המכונה לעתים "חוסר הקבלה חשבונאית") שהיו נוצרים אילו לא כן ממדידת נכסים או התחייבויות או מהכרה ברווחים ובהפסדים בגינם לפי בסיסים שונים (ראה סעיפים 4.1.29-4.1.32ב).
- 4.1.6 תקן דיווח כספי בינלאומי 7 מכשירים פיננסיים: גילויים דורש מישות לספק גילויים לגבי נכסים פיננסיים שהישות ייעדה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

4.2 סיווג של התחייבויות פיננסיות

- 4.2.1 ישות תסווג את כל ההתחייבויות הפיננסיות כנמדדות לאחר המדידה לראשונה לפי עלות מופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, פרט ל:
- (א) התחייבויות פיננסיות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. התחייבויות כאלה, כולל נגזרים שהם התחייבויות, ימדדו לאחר המדידה לראשונה בשווי הוגן.
- (ב) התחייבויות פיננסיות שנוצרות כאשר העברת נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה או כאשר גישת המעורבות הנמשכת חלה. סעיפים 3.2.15 ו- 3.2.17 חלים על המדידה של התחייבויות פיננסיות כאלה.
- (ג) חוזי ערבות פיננסית כהגדרתם בנספח א'. לאחר הכרה לראשונה, מנפיק של חוזה כזה ימדוד אותו (אלא אם חל סעיף 4.2.1 סעיף (א) או (ב)) לפי הגבוה מבין:

(i) הסכום שנקבע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 37 הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים, וכן

(ii) הסכום שהוכר לראשונה (ראה סעיף 5.1.1) בניכוי, כאשר מתאים, הפחתה מצטברת שהוכרה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 18 הכנסות.

(ד) מחויבויות למתן הלוואה בשיעור ריבית הנמוך משיעור ריבית השוק. לאחר הכרה לראשונה, מנפיק של מחויבות כזו ימדוד אותה (אלא אם חל סעיף 4.2.1 סעיף (א)) לפי הגבוה מבין:

(i) הסכום שנקבע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 37, לבין

(ii) הסכום שהוכר לראשונה (ראה סעיף 5.1.1) בניכוי, כאשר מתאים, הפחתה מצטברת שהוכרה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 18.

אפשרות לייעד התחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

4.2.2 ישות יכולה, בהכרה לראשונה, לייעד (ללא אפשרות לשנות ייעוד זה) התחייבות פיננסית למדידה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם ייעוד שכזה מותר לפי סעיף 4.3.5 או כאשר התוצאה של ייעוד כזה תהיה מידע רלוונטי יותר, מאחר ש:

(א) הייעוד מבטל או מקטין משמעותית חוסר עקביות במדידה או בהכרה (המכונה לעתים "חוסר הקבלה חשבונאית") שהיו נוצרים אילו לא כן ממדידת נכסים או התחייבויות או מהכרה ברווחים ובהפסדים בגינם לפי בסיסים שונים, או

(ב) קבוצה של התחייבויות פיננסיות, נכסים פיננסיים או שניהם מנוהלת וביצועיה מוערכים על בסיס שווי הוגן, בהתאם לאסטרטגיה מתועדת של ניהול סיכונים או השקעה, ומידע לגבי הקבוצה מסופק פנימית לפי אותו הבסיס לאנשי מפתח ניהוליים של הישות (כהגדרתם בתקן חשבונאות בינלאומי 24 גילויים בהקשר לצד קשור), לדוגמה דירקטוריון ומנהל עסקים ראשי של הישות.

4.2.3 תקן דיווח כספי בינלאומי 7 דורש מישות לספק גילויים לגבי התחייבויות פיננסיות שהישות ייעדה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

4.3 נגזרים משובצים

4.3.1 נגזר משובץ הוא רכיב של חוזה מעורב הכולל גם חוזה מארח לא נגזר - כשהתוצאה היא שחלק מתזרימי המזומנים של המכשיר המשולב משתנים באופן דומה לתזרימי המזומנים של נגזר נפרד. נגזר משובץ גורם לחלק מתזרימי המזומנים או כולם, שאילולא כן היו נדרשים לפי החוזה, להשתנות בהתאם לשיעור ריבית מוגדרת, למחיר של מכשיר פיננסי מוגדר, למחיר סחורת יסוד (commodity) מוגדרת, לשער חליפין של מטבע חוץ מוגדר, למדד מחירים או שיעורים מוגדר, לדירוג אשראי מוגדר או למדד אשראי מוגדר, או למשתנה מוגדר אחר בתנאי שבמקרה של משתנה לא פיננסי, המשתנה אינו ספציפי לצד לחוזה. נגזר שמצורף למכשיר פיננסי אבל ניתן להעברה בהתאם לחוזה באופן בלתי תלוי ממכשיר זה, או נגזר שיש לו צד שכנגד שונה, אינם נגזרים משובצים, אלא מכשירים פיננסיים נפרדים.

חוזים מעורבים עם חוזים מארחים שהם נכס פיננסי

4.3.2 אם חוזה מעורב מכיל חוזה מארח שהוא נכס בתחולת תקן זה, ישות תיישם את הדרישות בסעיפים 4.1.1-4.1.5 לחוזה המעורב בכללותו.

חוזים מעורבים אחרים

4.3.3 אם חוזה מעורב מכיל חוזה מארח שאינו נכס שבתחולת תקן זה, נגזר משובץ יופרד מהחוזה המארח ויטופל כנגזר בהתאם לתקן זה, אם ורק אם:

(א) המאפיינים והסיכונים הכלכליים של הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן הדוק (closely related) למאפיינים ולסיכונים הכלכליים של החוזה המארח (ראה סעיפים 4.3.5 ו- 4.3.8);

(ב) מכשיר נפרד עם אותם תנאים כמו הנגזר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של נגזר; וכן

(ג) המכשיר המעורב (משולב) אינו נמדד בשווי הוגן, כאשר שינויים בשווי הוגן מוכרים ברווח או הפסד (כלומר, נגזר

שמשובץ בהתחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אינו מופרד).

4.3.4 אם נגזר משובץ מופרד, החוזה המארח יטופל בהתאם לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים המתאימים. תקן זה אינו קובע אם נגזר משובץ יוצג בנפרד בדוח על המצב הכספי.

4.3.5 על אף האמור בסעיפים 4.3.3 ו- 4.3.4, אם חוזה כולל נגזר משובץ אחד או יותר, והחוזה המארח אינו נכס פיננסי שבתחולת תקן זה, ישות יכולה לייעד את החוזה המעורב (המשולב) בכללותו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אלא אם:

(א) הנגזר המשובץ אינו משנה (הנגזרים המשובצים אינם משנים) באופן משמעותי את תזרימי המזומנים שאילולא כן היו נדרשים לפי החוזה; או

(ב) ברור לאחר ניתוח קצר או ללא ניתוח כלל, כאשר מכשיר מעורב (משולב) דומה נבחן לראשונה, שהפרדה של הנגזר המשובץ (הנגזרים המשובצים) אסורה, כמו אופציית פירעון מוקדם המשובצת בהלוואה שמאפשרת למחזיק לבצע פירעון מוקדם של ההלוואה תמורת סכום השווה בקירוב לעלותה המופחתת.

4.3.6 אם ישות נדרשת על ידי תקן זה להפריד נגזר משובץ מהחוזה המארח שלו, אבל אינה מסוגלת למדוד את הנגזר המשובץ בנפרד, בין אם במועד הרכישה ובין אם בסוף תקופת הדיווח העוקבת, עליה לייעד את החוזה המעורב בכללותו כשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

4.3.7 אם ישות אינה מסוגלת למדוד באופן מהימן את השווי ההוגן של נגזר משובץ על בסיס התנאים שלו, השווי ההוגן של הנגזר המשובץ הוא ההפרש בין השווי ההוגן של המכשיר המעורב לבין השווי ההוגן של החוזה המארח. אם הישות אינה מסוגלת למדוד את השווי ההוגן של הנגזר המשובץ באמצעות שיטה זו, סעיף 4.3.6 מיושם והמכשיר המעורב מיועד כשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

4.4 סיווג מחדש

4.4.1 כאשר, ורק כאשר, ישות משנה את המודל העסקי שלה לניהול נכסים פיננסיים, עליה לסווג מחדש את כל הנכסים הפיננסיים המושפעים בהתאם לסעיפים 4.1.1-4.1.4.

- 4.4.2 **ישות לא תסווג מחדש התחייבות פיננסית כלשהי.**
- 4.4.3 השינויים הבאים בנסיבות אינם מהווים סיווגים מחדש לצורך סעיפים 4.4.1 ו-4.4.2:
- (א) נגזר שהיה קודם לכן מכשיר מגדר מיועד ואפקטיבי בגידור תזרים מזומנים או בגידור השקעה נטו אינו כשיר עוד ככזה.
- (ב) נגזר שהופך להיות מכשיר מגדר מיועד ואפקטיבי בגידור תזרים מזומנים או בגידור השקעה נטו.

פרק 5 מדידה

5.1 מדידה לראשונה

- 5.1.1 **בהכרה לראשונה, ישות תמדוד נכס פיננסי או התחייבות פיננסית בשווים ההוגן בתוספת או בניכוי, במקרה של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית שאינם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, עלויות עסקה שניתן לייחס במישרין לרכישה או להנפקה של הנכס הפיננסי או ההתחייבות הפיננסית.**
- 5.1.1א **אולם, אם השווי ההוגן של הנכס הפיננסי או של התחייבות פיננסית בהכרה לראשונה שונה ממחיר העסקה, ישות תיישם את סעיף 5.1.2א.**
- 5.1.2 כאשר ישות משתמשת בחשבונאות מועד סליקת העסקה עבור נכס שנמדד לאחר מכן בעלות מופחתת, הנכס מוכר לראשונה בשווי ההוגן במועד קשירת העסקה (trade date) (ראה סעיפים 3.1.3ב-3.1.6ב).

5.2 מדידה עוקבת של נכסים פיננסיים

- 5.2.1 **לאחר הכרה לראשונה, ישות תמדוד נכס פיננסי בהתאם לסעיפים 4.1.1-4.1.5 בשווי הוגן או בעלות מופחתת (ראה סעיף 9 וסעיפים 5א-8 להנחיות היישום של תקן חשבונאות בינלאומי 39).**
- 5.2.2 **ישות תיישם את דרישות ירידת הערך בסעיפים 58-65 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 וכן סעיפים 84א-93 להנחיות היישום**

של תקן חשבונאות בינלאומי 39 לגבי נכסים פיננסיים שנמדדים בעלות מופחתת.

5.2.3 ישות תיישם את דרישות חשבונאות הגידור בסעיפים 89-102 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 לנכס פיננסי שיועד כפריט מגודר (ראה סעיפים 78-84 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 וכן סעיפים 98א-101א להנחיות היישום של תקן חשבונאות בינלאומי 39).

5.3 מדידה עוקבת של התחייבויות פיננסיות

5.3.1 לאחר הכרה לראשונה, ישות תמדוד התחייבות פיננסית, בהתאם לסעיפים 4.2.1-4.2.2 (ראה סעיפים 5.4.1-5.4.3 וכן סעיפים 5.4.11-5.4.17ב וסעיפים 9 ו-5א-8א להנחיות היישום של תקן חשבונאות בינלאומי 39).

5.3.2 ישות תיישם את דרישות חשבונאות הגידור בסעיפים 89-102 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 להתחייבות פיננסית שיועדה כפריט מגודר (ראה סעיפים 78-84 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 וכן סעיפים 98א-101א להנחיות היישום של תקן חשבונאות בינלאומי 39).

5.4.1-5.4.3 [בוטלו]

5.5 מדידת עלות מופחתת - לא נכלל

5.6 סיווג מחדש של נכסים פיננסיים

5.6.1 אם ישות מסווגת מחדש נכסים פיננסיים בהתאם לסעיף 4.4.1, עליה ליישם את הסיווג מחדש מכאן ולהבא החל ממועד הסיווג מחדש. הישות לא תציג מחדש רווחים, הפסדים או ריביות כלשהם שהוכרו בעבר.

5.6.2 אם, בהתאם לסעיף 4.4.1, ישות מסווגת מחדש נכס פיננסי כך שהוא נמדד בשווי הוגן, שוויו ההוגן נמדד במועד הסיווג מחדש. רווח או הפסד כלשהם שנובעים מההפרש בין הערך בספרים הקודם לבין השווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד.

5.6.3 אם, בהתאם לסעיף 4.4.1, ישות מסווגת מחדש נכס פיננסי כך שהוא נמדד בעלות מופחתת, השווי ההוגן שלו במועד הסיווג מחדש יהיה הערך בספרים החדש שלו.

5.7 רווחים והפסדים

- 5.7.1 רווח או הפסד בגין נכס פיננסי או התחייבות פיננסית שנמדדים בשווי הוגן יוכרו ברווח או הפסד, אלא אם כן:
- (א) הם חלק מיחסי גידור (ראה סעיפים 89-102 לתקן חשבונאות בינלאומי 39);
- (ב) הנכס הפיננסי הוא השקעה במכשיר הוני והישות בחרה להציג רווחים או הפסדים בגין השקעה זו ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5; או
- (ג) זו התחייבות פיננסית המיועדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד והישות נדרשת להציג את ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.7.
- 5.7.2 רווח או הפסד בגין נכס פיננסי שנמדד בעלות מופחתת ואינו חלק מיחסי גידור (ראה סעיפים 89-102 לתקן חשבונאות בינלאומי 39) יוכרו ברווח או הפסד כאשר הנכס הפיננסי נגרע, כאשר נפגם ערכו או כאשר הוא מסווג מחדש בהתאם לסעיף 5.6.2, ודרך תהליך ההפחתה. רווח או הפסד בגין התחייבות פיננסית שנמדדת בעלות מופחתת ואינה חלק מיחסי גידור (ראה סעיפים 89-102 לתקן חשבונאות בינלאומי 39) יוכרו ברווח או הפסד כאשר ההתחייבות הפיננסית נגרעת ודרך תהליך ההפחתה.
- 5.7.3 רווח או הפסד בגין נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות שהם פריטים מגודרים (ראה סעיף 78-84 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 וכן סעיפים 98-101א להנחיות היישום של תקן חשבונאות בינלאומי 39) יוכרו בהתאם לסעיפים 89-102 לתקן חשבונאות בינלאומי 39.
- 5.7.4 אם ישות מכירה בנכסים פיננסיים תוך שימוש בחשבונאות מועד סליקת העסקה (ראה סעיף 3.1.2 וסעיפים 3.1.3 ו-3.1.6), שינוי כלשהו בשווי ההוגן של הנכס שיתקבל במהלך התקופה בין מועד קשירת העסקה (trade date) לבין מועד הסליקה אינו מוכר עבור נכסים שנמדדים בעלות מופחתת (פרט להפסדים מירידת ערך). אולם, לגבי נכסים שנמדדים בשווי הוגן, השינוי בשווי ההוגן יוכר ברווח או הפסד או ברווח כולל אחר, כפי שמתאים בהתאם לסעיף 5.7.1.

השקעות במכשירים הוניים

5.7.5 בהכרה לראשונה, ישות יכולה לבצע בחירה שאינה ניתנת לביטול, להציג ברווח כולל אחר שינויים עוקבים בשווי ההוגן של השקעה במכשיר הוני שבתחולת תקן זה ו שאינה מוחזקת למסחר.

5.7.6 אם ישות מבצעת את הבחירה שבסעיף 5.7.5, עליה להכיר ברווח או הפסד דיבידנדים מאותה השקעה כאשר הזכות של הישות לקבל תשלום של הדיבידנד התגבשה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 18.

התחייבויות המיועדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

5.7.7 ישות תציג רווח או הפסד בגין התחייבות פיננסית המיועדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד כדלהלן:

(א) הסכום של שינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות הפיננסית המתייחס לשינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות יוצג ברווח כולל אחר (ראה סעיפים 5.7.13-5.7.20), וכן

(ב) יתר הסכום של שינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות יוצג ברווח או הפסד

אלא אם כן הטיפול בהשפעות השינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות המתואר ב- (א) ייצור או יגדיל חוסר הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד (במקרה כזה חל סעיף 5.7.8). סעיפים 5.7.5-5.7.7 וסעיפים 5.7.10-5.7.12ב מספקים הנחיות לקביעה אם יוצר או יגדל חוסר הקבלה חשבונאית.

5.7.8 אם הדרישות בסעיף 5.7.7 יוצרות או מגדילות חוסר הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד, ישות תציג את כל הרווחים או ההפסדים מאותה התחייבות (כולל ההשפעות של שינויים בסיכון אשראי של התחייבות זו) ברווח או הפסד.

5.7.9 למרות הדרישות בסעיפים 5.7.7 ו-5.7.8, ישות תציג ברווח או הפסד את כל הרווחים או ההפסדים על מחויבויות למתן הלוואות וחוזי ערבות פיננסית שיועדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

פרק 6 חשבונאות גידור - לא נכלל

פרק 7 מועד תחילה והוראות מעבר

7.1 מועד תחילה

7.1.1 ישות תיישם תקן זה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 או לאחריו. יישום מוקדם מותר. אולם, אם ישות בוחרת ליישם מוקדם תקן זה והיא לא יישמה כבר את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 שפורסם בשנת 2009, עליה ליישם את כל הדרישות בתקן זה באותו מועד (אך ראה גם את סעיף 7.3.2). אם ישות מיישמת תקן זה בדוחותיה הכספיים לתקופה המתחילה לפני 1 בינואר 2013, עליה לתת גילוי לעובדה זו וליישם באותו מועד את התיקונים בנספח ג'.

7.1.2 תקן דיווח כספי בינלאומי 10 ותקן דיווח כספי בינלאומי 11 *הסדרים משותפים*, שפורסמו במאי 2011, תיקנו את סעיפים 3.2.1, ב-3.2.3, ב-4.3.12, סעיף (ג), ב-5.7.15, ג-11 ו-30ג וביטלו את סעיפים 23ג-28ג ואת הכותרות המתאימות. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 10 ותקן דיווח כספי בינלאומי 11.

7.1.3 תקן דיווח כספי בינלאומי 13 *מדידת שווי הוגן*, שפורסם במאי 2011, תיקן את סעיפים 3.2.14, 4.3.7, 5.1.1, 5.2.1, 5.4.1, 5.6.2, 7.2.11, 7.2.12, תיקן את ההגדרה של שווי הוגן בנספח א, תיקן את סעיפים 3.2.11, ב-3.2.17, ב-5.1.1, ב-5.2.2, ב-5.4.8, ב-5.4.14, ב-5.4.16, ב-5.7.20, ג-3, ג-11, ג-26, ג-28, ג-30, ג-49 ו-53, ביטל את סעיפים 5.4.2, ב-5.4.1, ב-5.4.13 והוסיף את סעיפים ב-5.1.1, ב-5.1.2, ב-5.2.1. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 13.

7.2 הוראות מעבר

7.2.1 ישות תיישם תקן זה למפרע, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8 *מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות*, למעט כמפורט בסעיפים 7.2.4-7.2.15. תקן זה לא יחול על פריטים שכבר נגרעו במועד היישום לראשונה.

7.2.2 לצורך הוראות המעבר בסעיפים 7.2.1 ו-7.2.3-7.2.16, מועד היישום לראשונה הוא המועד שבו הישות מיישמת לראשונה את דרישות תקן זה. מועד היישום לראשונה יכול להיות:

(א) כל מועד בין מועד פרסום תקן זה לבין 31 בדצמבר 2010, עבור ישויות שמיישמות לראשונה תקן זה לפני 1 בינואר 2011; או

(ב) תחילת תקופת הדיווח הראשונה שבה הישות מאמצת תקן זה, עבור ישויות שמיישמות לראשונה תקן זה ביום 1 בינואר 2011 או לאחריו.

7.2.3 אם מועד היישום לראשונה אינו בתחילת תקופת דיווח, הישות תיתן גילוי לעובדה זו ולסיבות לשימוש במועד יישום לראשונה זה.

7.2.4 במועד היישום לראשונה, ישות תעריך אם נכס פיננסי מקיים את התנאי שבסעיף 4.1.2 סעיף (א) על בסיס העובדות והנסיבות שקיימות במועד היישום לראשונה. הסיווג הנובע מכך ייושם למפרע ללא קשר למודל העסקי של הישות בתקופות דיווח קודמות.

7.2.5 אם ישות מודדת חוזה מעורב בשווי הוגן בהתאם לסעיף 4.1.4 או לסעיף 4.1.5 אך השווי הוגן של החוזה המעורב לא נמדד בתקופות דיווח להשוואה, השווי הוגן של החוזה המעורב בתקופות הדיווח להשוואה יהיה סכום שוויים הוגן של הרכיבים (כלומר חוזה מארח לא נגזר ונגזר משובץ) בסוף כל תקופת דיווח להשוואה.

7.2.6 במועד היישום לראשונה, ישות תכיר בכל הפרש בין השווי הוגן של החוזה המעורב בכללותו במועד היישום לראשונה לבין סכום שוויים הוגן של הרכיבים של החוזה המעורב במועד היישום לראשונה:

(א) ביתרת הפתיחה של העודפים של תקופת הדיווח של היישום לראשונה אם הישות מיישמת לראשונה תקן זה בתחילת תקופת הדיווח; או

(ב) ברווח או הפסד אם הישות מיישמת לראשונה תקן זה במהלך תקופת דיווח.

7.2.7 במועד היישום לראשונה, ישות יכולה לייעד:

(א) נכס פיננסי כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 4.1.5, או

(ב) השקעה במכשיר הוני כשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5.

ייעוד כזה יבוצע על בסיס העובדות והנסיבות הקיימות במועד היישום לראשונה. סיווג כזה ייושם למפרע.

7.2.8 במועד היישום לראשונה, ישות:

(א) תבטל את היעוד הקודם שלה של נכס פיננסי כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם אותו נכס פיננסי אינו מקיים את התנאי בסעיף 4.1.5.

(ב) יכולה לבטל את היעוד הקודם שלה של נכס פיננסי כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם אותו נכס פיננסי מקיים את התנאי בסעיף 4.1.5.

ביטול כזה יבוצע על בסיס העובדות והנסיבות שקיימות במועד היישום לראשונה. סיווג כזה ייושם למפרע.

7.2.9 במועד היישום לראשונה, ישות:

(א) יכולה ליעד התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 4.2.2 סעיף (א).

(ב) תבטל את היעוד הקודם שלה של התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם ייעוד כזה בוצע בהכרה לראשונה בהתאם לתנאי הנמצא כעת בסעיף 4.2.2 סעיף (א) וייעוד כזה אינו מקיים תנאי זה במועד היישום לראשונה.

(ג) יכולה לבטל את הייעוד הקודם שלה של התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם ייעוד כזה בוצע בהכרה לראשונה בהתאם לתנאי שנמצא כעת בסעיף 4.2.2 סעיף (א) וייעוד כזה מקיים תנאי זה במועד היישום לראשונה.

ייעוד כזה וביטול של ייעוד כזה יבוצעו על בסיס העובדות והנסיבות שקיימות במועד היישום לראשונה. סיווג זה ייושם למפרע.

7.2.10 אם אין זה מעשי (כמוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי 8) לישות ליישם למפרע את שיטת הריבית האפקטיבית או את דרישות ירידת הערך בסעיפים 58-65 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 וסעיפים 84-93 של הנחיות היישום של תקן חשבונאות בינלאומי 39, הישות תטפל בשווי ההוגן של הנכס הפיננסי בסוף כל אחת מתקופות ההשוואה כעלותו המופחתת. בנסיבות אלה, השווי ההוגן של הנכס הפיננסי במועד היישום לראשונה יטופל כעלות המופחתת החדשה של נכס פיננסי זה במועד היישום לראשונה של תקן זה.

- 7.2.11 אם ישות טיפלה קודם לכן בהשקעה במכשיר הוני שאין לו מחיר מצוטט בשוק פעיל עבור מכשיר זהה (כלומר נתון רמה 1) (או נגזר הקשור אליו ושיש לסלקו על ידי מסירה של מכשיר הוני כזה) בעלות בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 39, עליה למדוד מכשיר זה בשווי הוגן במועד היישום לראשונה. כל הפרש בין הערך בספרים הקודם לבין השווי ההוגן יוכר ביתרת הפתיחה של העודפים לתקופת הדיווח שכוללת את מועד היישום לראשונה.
- 7.2.12 אם ישות טיפלה קודם לכן בנגזר שהוא התחייבות אשר קשור למכשיר הוני ושיש לסלקו על ידי מסירה של מכשיר הוני כזה שאין לו מחיר מצוטט בשוק פעיל עבור מכשיר זהה (כלומר נתון רמה 1) בעלות בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 39, עליה למדוד נגזר התחייבות זה בשווי הוגן במועד היישום לראשונה. כל הפרש בין הערך בספרים הקודם לבין השווי ההוגן יוכר ביתרת הפתיחה של העודפים לתקופת הדיווח שכוללת את מועד היישום לראשונה.
- 7.2.13 במועד היישום לראשונה, ישות תקבע אם הטיפול בסעיף 5.7.7 יצור או יגדיל חוסר הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד על בסיס העובדות והנסיבות שקיימות במועד היישום לראשונה. תקן זה ייושם למפרע בהתאם לקביעה זו.
- 7.2.14 למרות הדרישה בסעיף 7.2.1, ישות שמאמצת תקן זה לתקופות דיווח שמתחילות לפני 1 בינואר 2012 אינה נדרשת לבצע הצגה מחדש של תקופות קודמות. אם ישות אינה מציגה מחדש תקופות קודמות, הישות תכיר בכל הפרש בין הערך בספרים הקודם לבין הערך בספרים בתחילת תקופת הדיווח השנתית שכוללת את מועד היישום לראשונה ביתרת הפתיחה של העודפים (או רכיב אחר של הון, כפי שמתאים) של תקופת הדיווח שכוללת את מועד היישום לראשונה. אולם, אם ישות מציגה מחדש תקופות קודמות, הדוחות הכספיים שהוצגו מחדש ישקפו את כל הדרישות של תקן זה.
- 7.2.15 אם ישות מכינה דוחות כספיים לתקופות ביניים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 34 *דיווח כספי לתקופות ביניים* הישות אינה נדרשת ליישם את הדרישות בתקן זה לתקופות ביניים הקודמות למועד היישום לראשונה אם אין זה מעשי (כמוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי 8).

ישויות שיישמו מוקדם את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 שפורסם בשנת 2009

7.2.16 ישות תיישם את הוראות המעבר בסעיפים 7.2.1-7.2.15 במועד הרלוונטי של יישום לראשונה. במילים אחרות, ישות תיישם את סעיפים 7.2.11-7.2.4 אם היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (שפורסם בשנת 2009) או, אם היא לא יישמה את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (שפורסם בשנת 2009), כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (שפורסם בשנת 2010) במלואו. לישות אין אפשרות ליישם סעיפים אלה יותר מפעם אחת.

7.3 ביטול של פרשנות מספר 9 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC 9) ושל תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2009)

7.3.1 תקן זה מחליף את פרשנות מספר 9 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC 9) הערכה מחדש של נגזרים משובצים. הדרישות שנוספו לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 באוקטובר 2010 כללו את הדרישות שפורטו קודם לכן בסעיפים 5 ו-7 לפרשנות מספר 9 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC 9). תיקון שנובע מכך לתקן דיווח כספי בינלאומי 1 אימוץ לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים כלל את הדרישות שפורטו קודם לכן בסעיף 8 לפרשנות מספר 9 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC 9).

7.3.2 תקן זה מחליף את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 שפורסם בשנת 2009. אולם, לגבי תקופות שנתיות המתחילות לפני 1 בינואר 2013, ישות יכולה לבחור ליישם את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 שפורסם בשנת 2009 במקום ליישם תקן זה.

נספח א

מונחים מוגדרים

נספח זה מהווה חלק בלתי נפרד של התקן.

גריעה ההסרה של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית, שהוכרו בעבר, מהדוח על המצב הכספי של ישות.

נגזר מכשיר פיננסי או חוזה אחר, שבתחולת תקן זה (ראה סעיף 2.1), בעל כל שלושת המאפיינים הבאים:

(א) שוויו משתנה בתגובה לשינוי בשיעור ריבית מוגדרת, במחיר מכשיר פיננסי מוגדר, במחיר סחורת יסוד מוגדרת, בשער חליפין של מטבע חוץ מוגדר, במדד מחירים או שיעורים מוגדר, בדירוג אשראי או במדד אשראי מוגדר, או במשתנה מוגדר אחר, בתנאי שבמקרה של משתנה לא פיננסי, המשתנה אינו ספציפי לצד לחוזה (לעיתים מכונה ה"בסיס" [underlying]).

(ב) אינו דורש השקעה ראשונית נטו או דורש השקעה ראשונית נטו הקטנה מההשקעה שהייתה נדרשת עבור סוגים אחרים של חוזים, שחוזי כי יגיבו באופן דומה לשינויים בגורמי שוק.

(ג) הוא מסולק במועד עתידי.

שווי הוגן שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל ממכירת נכס או שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 13).

חוזה ערבות פיננסית חוזה הדורש מהמנפיק לבצע תשלומים מוגדרים על מנת לשפות את המחזיק בגין הפסד שהתהווה לו משום שלווה מסוים נכשל לבצע תשלום במועדו בהתאם לתנאים המקוריים או המתוקנים (modified) של מכשיר חוב.

התחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

התחייבות פיננסית המקיימת אחד מהתנאים הבאים.

(א) מסווגת כמוחזקת למסחר.

(ב) בעת ההכרה לראשונה היא מיועדת על ידי הישות כשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 4.2.2 או 4.3.5.

מוחזק למסחר נכס פיננסי או התחייבות פיננסית אשר :

(א) נרכשו או התהוו בעיקר במטרה למכור או לרכוש חזרה בטווח קצר ;

(ב) מהווים במועד ההכרה לראשונה חלק מתיק של מכשירים פיננסיים מזוהים, שמנוהלים יחד ולגביהם קיימת ראייה לדפוס פעילות שבוצע לאחרונה (recent actual pattern) להפקת רווחים בטווח הקצר ; או

(ג) נגזר (פרט לנגזר שהוא חוזה ערבות פיננסית או מכשיר מגדר מיועד ואפקטיבי).

מועד סיווג מחדש היום הראשון של תקופת הדיווח הראשונה שלאחר השינוי במודל העסקי שתוצאתו היא שישות מסווגת מחדש נכסים פיננסיים.

רכישה או מכירה בדרך רגילה רכישה או מכירה של נכס פיננסי בהתאם לחוזה, שתנאיו דורשים מסירת הנכס תוך פרק הזמן, שבדרך כלל נקבע על ידי תקנה או מוסכמה בשוק הרלוונטי.

המונחים הבאים מוגדרים בסעיף 11 לתקן חשבונאות בינלאומי 32 מכשירים פיננסיים: *הצגה*, בסעיף 9 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 או בנספח א' לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 ומשמשים בתקן זה במשמעות המפורטת בתקן חשבונאות בינלאומי 32, בתקן חשבונאות בינלאומי 39 או בתקן דיווח כספי בינלאומי 7:

(א) עלות מופחתת של נכס פיננסי או התחייבות פיננסית

(ב) סיכון אשראי

(ג) שיטת הריבית האפקטיבית

- (ד) מכשיר הונני
- (ה) נכס פיננסי
- (ו) מכשיר פיננסי
- (ז) התחייבות פיננסית
- (ח) פריט מגודר
- (ט) מכשיר מגדר
- (י) עלויות עסקה.

נספח ב הנחיות יישום

נספח זה מהווה חלק בלתי נפרד של התקן.

הכרה וגריעה (פרק 3)

הכרה לראשונה (פרק 3.1)

3.1.1ב כתוצאה מהכלל בסעיף 3.1.1, ישות מכירה בכל הזכויות והמחויבויות החוזיות שלה הנובעות מנגזרים בדוח על המצב הכספי כנכסים והתחייבויות, בהתאמה, למעט נגזרים אשר מונעים מהעברה של נכסים פיננסיים להיות מטופלת כמכירה (ראה סעיף 3.2.14). אם העברה של נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה, המקבל אינו מכיר בנכס המועבר כנכס שלו (ראה סעיף 3.2.15).

3.1.2ב להלן דוגמאות ליישום הכלל שבסעיף 3.1.1:

(א) חייבים וזכאים שאינם מותנים מוכרים כנכסים או כהתחייבויות כאשר הישות נהפכה לצד לחוזה וכתוצאה מכך יש לה זכות חוזית לקבל מזומן או מחויבות חוזית לשלם מזומן.

(ב) נכסים שיירכשו והתחייבויות שיתהוו כתוצאה מהתקשרות איתנה לרכוש או למכור מוצרים או שירותים אינן מוכרות באופן כללי עד שלפחות אחד הצדדים ביצע את חלקו בהתאם להסכם. לדוגמה, ישות שמקבלת הזמנה איתנה אינה מכירה באופן כללי בנכס (והישות שמבצעת את ההזמנה אינה מכירה בהתחייבות) בעת ההתקשרות, אלא דוחה את ההכרה עד שהמוצרים או השירותים שהוזמנו נשלחו, נמסרו או סופקו. אם התקשרות איתנה לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים היא בתחולת תקן זה בהתאם לסעיפים 5-7 לתקן חשבונאות בינלאומי 39, השווי ההוגן נטו שלה מוכר כנכס או כהתחייבות במועד ההתקשרות (ראה (ג) להלן). בנוסף, אם התקשרות איתנה שטרם הוכרה לפני כן מיועדת כפריט מגודר בגידור שווי הוגן, שינוי כלשהו בשווי ההוגן נטו המיוחס לסיכון המגודר מוכר כנכס או כהתחייבות לאחר תחילת הגידור (ראה סעיפים 93 ו-94 לתקן חשבונאות בינלאומי 39).

(ג) חוזה אקדמה שהוא בתחולת תקן זה (ראה סעיף 2.1) מוכר כנכס או כהתחייבות במועד ההתקשרות, ולא במועד שבו מבוצע הסילוק. כאשר ישות הופכת צד לחוזה האקדמה, השווי ההוגן נטו של חוזה האקדמה הוא אפס. אם השווי ההוגן נטו של הזכות והמחויבות אינו אפס, החוזה מוכר כנכס או כהתחייבות.

(ד) חוזה אופציות שהם בתחולת תקן זה (ראה סעיף 2.1) מוכרים כנכסים או כהתחייבויות כאשר המחזיק או הכותב הופכים לצד לחוזה.

(ה) עסקאות עתידיות מתוכננות, ללא קשר לסבירותן, אינן מהוות נכסים או התחייבויות מאחר שהישות לא הפכה צד לחוזה.

רכישה או מכירה בדרך רגילה של נכסים פיננסיים

3.1.3ב רכישה או מכירה בדרך רגילה של נכסים פיננסיים מוכרת תוך שימוש בחשבונאות מועד קשירת העסקה או בחשבונאות מועד סליקת העסקה כמתואר בסעיפים 3.1.5 ו-3.1.6ב. ישות תיישם את אותה שיטה בעקביות לכל הרכישות והמכירות של נכסים פיננסיים אשר מסווגים באותו אופן בהתאם לתקן זה. למטרה זו, נכסים הנמדדים באופן מחייב בשווי הוגן דרך רווח או הפסד מהווים סיווג נפרד מנכסים שיועדו כנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. בנוסף, השקעות במכשירים הוניים המטופלות תוך שימוש בחלופה בסעיף 5.7.5 מהוות סיווג נפרד.

3.1.4ב חוזה שדורש או מאפשר סילוק נטו של השינוי בשווי החוזה אינו חוזה בדרך רגילה. במקום זאת, חוזה כזה מטופל כנגזר בתקופה בין מועד קשירת העסקה לבין מועד סליקת העסקה.

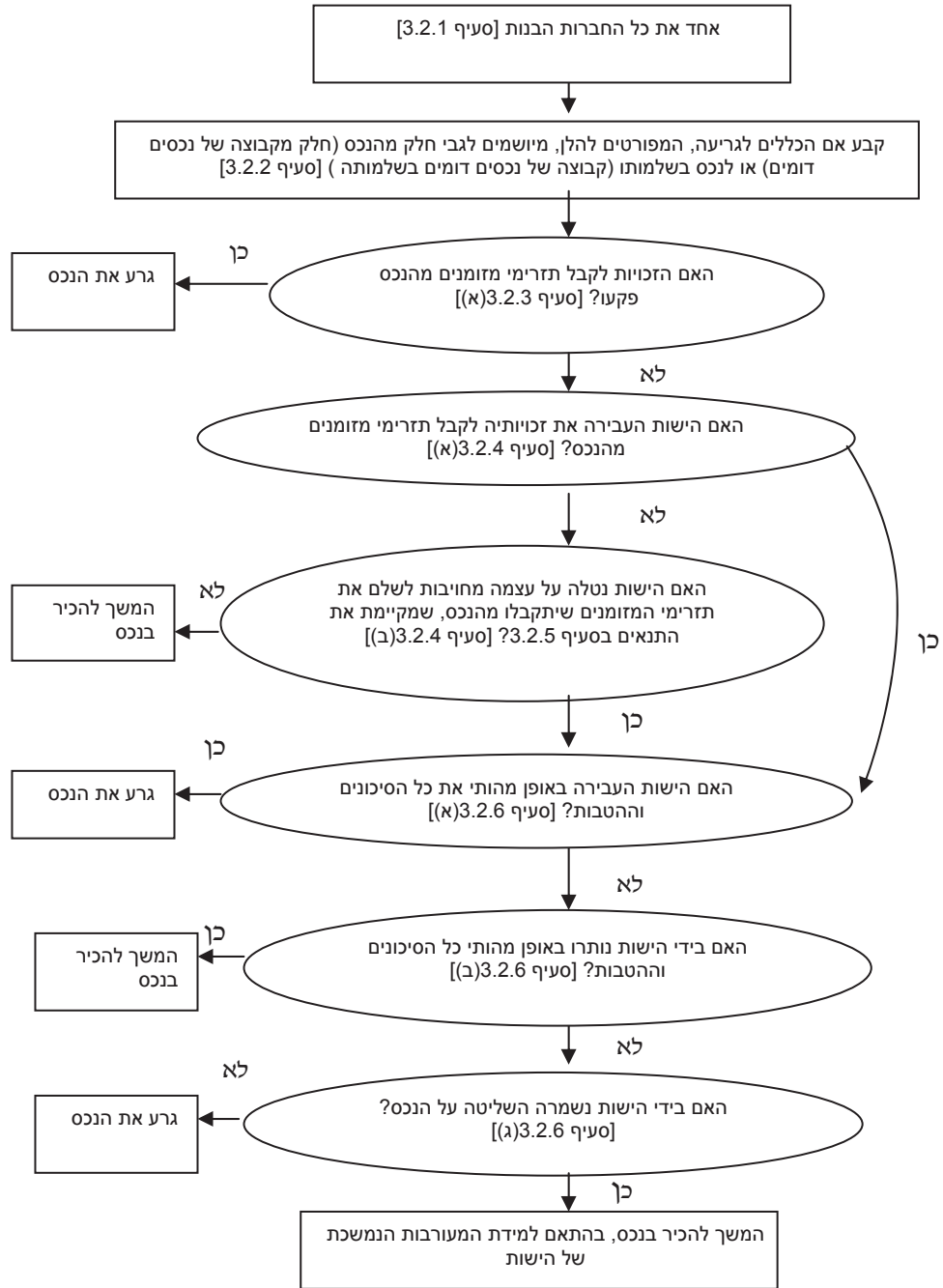
3.1.5ב מועד קשירת העסקה הוא המועד שבו הישות מתחייבת בעצמה לרכוש או למכור נכס. חשבונאות מועד קשירת העסקה מתייחסת אל (א) ההכרה בנכס שיתקבל ובהתחייבות לשלם בגינו במועד קשירת העסקה, וכן (ב) גריעה של הנכס שנמכר, הכרה ברווח או בהפסד כלשהו מהמימוש והכרה בחייב בגין התשלום מהרוכש במועד קשירת העסקה. בדרך כלל, צבירת ריבית על הנכס ועל ההתחייבות המקבילה אינה מתחילה עד למועד הסליקה שבו עוברת זכות הקניין.

3.1.6ב מועד הסליקה הוא המועד בו נכס נמסר לישות או על ידי ישות. חשבונאות מועד סליקת העסקה מתייחסת אל (א) ההכרה בנכס

במועד בו הישות מקבלת אותו, וכן (ב) הגריעה של נכס וההכרה ברווח או הפסד כלשהו מהמימוש במועד בו הנכס נמסר על ידי הישות. כאשר מיישמים חשבונאות מועד סליקת העסקה, ישות מטפלת בשינוי כלשהו בשווי ההוגן של הנכס שיתקבל במהלך התקופה בין מועד קשירת העסקה לבין מועד הסליקה, באותו אופן כפי שהיא מטפלת בנכס שנרכש. במילים אחרות, השינוי בשווי אינו מוכר לגבי נכסים הנמדדים לפי עלות מופחתת; הוא מוכר ברווח או הפסד לגבי נכסים המסווגים כנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד; והוא מוכר ברווח כולל אחר לגבי השקעות במכשירים הוניים המטופלות בהתאם לסעיף 5.7.5.

גריעה של נכסים פיננסיים (פרק 3.2)

3.2.1ב תרשים הזרימה המובא להלן ממחיש את אופן ביצוע הערכה אם ובאיזו מידה יש לגרוע נכס פיננסי.

הסדרים לפיהם הישות שומרת את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי מזומנים מהנכס הפיננסי, אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה, לגוף אחד או יותר (סעיף 3.2.4 סעיף (ב))

3.2.2ב המצב המתואר בסעיף 3.2.4 סעיף (ב) (כאשר ישות שומרת את הזכויות החוזיות לקבל תזרימי מזומנים מהנכס הפיננסי, אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה, לגוף אחד או יותר) מתרחש, לדוגמה, אם הישות היא נאמנות, ומנפיקה למשקיעים זכויות מוטב (beneficial interests) בנכסי הבסיס הפיננסיים שבבעלותה ומספקת שירות לנכסים פיננסיים אלה. במקרה כזה, הנכסים הפיננסיים כשירים לגריעה, אם התנאים בסעיפים 3.2.5 ו-3.2.6 מתקיימים.

3.2.3ב ביישום סעיף 3.2.5, הישות יכולה, לדוגמה, להיות היוצרת (originator) של הנכס הפיננסי, או שהיא יכולה להיות קבוצה, הכוללת חברה בת אשר רוכשת את הנכס הפיננסי ומעבירה את תזרימי המזומנים למשקיעים, שהם צדדים שלישיים לא קשורים.

הערכה לגבי העברת הסיכונים וההטבות הנובעים מבעלות (סעיף 3.2.6)

3.2.4ב דוגמאות למקרים בהם הישות העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מבעלות:

- (א) מכירת נכס פיננסי, שאינה מותנית;
- (ב) מכירת נכס פיננסי עם אופציה לרכישה חזרה של הנכס הפיננסי לפי שוויו ההוגן במועד הרכישה חזרה; וכך
- (ג) מכירת נכס פיננסי עם אופציית רכש או מכר שנמצאת עמוק מחוץ לכסף (משמע, אופציה שנמצאת רחוק מחוץ לכסף שמאוד לא סביר שהיא תהיה בתוך הכסף עד לפקיעתה).

3.2.5ב דוגמאות למקרים בהם בידי הישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות הן:

- (א) עסקת מכירה ורכישה חזרה כאשר מחיר הרכישה חזרה הוא קבוע או שהוא מחיר המכירה בתוספת תשואה של מלווה;

- (ב) הסכם השאלת ניירות ערך ;
- (ג) מכירה של נכס פיננסי יחד עם חוזה החלפה לתשואה כוללת (total return swap), אשר מעביר את החשיפה לסיכון שוק בחזרה לישות ;
- (ד) מכירה של נכס פיננסי יחד עם אופציית רכש או אופציית מכר, הנמצאת עמוק בתוך הכסף (משמע, אופציה שנמצאת כל-כך בתוך הכסף שמאוד לא סביר שהאופציה תהיה מחוץ לכסף לפני פקיעתה); וכן
- (ה) מכירה של חייבים לזמן קצר שבה הישות ערבה לפצות את המקבל בגין הפסדי אשראי שסביר שיתרחשו.

3.2.6ב אם ישות קובעת שכתוצאה מהעברה, היא העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, הישות אינה מכירה יותר בנכס המועבר בתקופה עתידית, אלא אם כן היא רוכשת את הנכס המועבר בעסקה חדשה.

הערכה של העברת השליטה

3.2.7ב ישות לא שמרה את השליטה על הנכס המועבר, אם למקבל ישנה היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר. ישות שמרה את השליטה על הנכס המועבר, אם למקבל אין היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר. למקבל ישנה היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר, אם הנכס נסחר בשוק פעיל, כיוון שהמקבל יכול לרכוש חזרה את הנכס המועבר בשוק, אם הוא נדרש להחזיר את הנכס לישות. לדוגמה, למקבל יכולה להיות היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר, אם קיימת אופציה על הנכס המועבר, שמתירה לישות לרכוש אותו חזרה, אבל המקבל יכול להשיג בנקל את הנכס המועבר בשוק במקרה שהאופציה ממומשת. למקבל אין היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר, אם הישות שמרה אופציה כזו והמקבל אינו יכול להשיג בנקל את הנכס המועבר בשוק, במקרה שהישות ממומשת את האופציה שלה.

3.2.8ב למקבל ישנה היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר, רק אם המקבל יכול למכור את הנכס המועבר בשלמותו לצד שלישי לא קשור וביכולתו לממש יכולת זו באופן חד צדדי, מבלי להטיל הגבלות נוספות על העברה. השאלה הקריטית היא מה יכול המקבל לעשות באופן מעשי, לא מהן הזכויות החוזיות של המקבל ביחס למה שהוא יכול לעשות עם הנכס המועבר, או מהם האיסורים הקיימים בחוזה. בפרט:

(א) לזכות חוזית לממש את הנכס המועבר, יש השפעה מועטה, אם לא קיים שוק לנכס המועבר; וכן

(ב) ליכולת לממש את הנכס המועבר, יש השפעה מועטה אם לא ניתן לממש יכולת זו בחופשיות. מסיבה זו:

(i) יכולת המקבל לממש את הנכס המועבר חייבת להיות בלתי תלויה בפעולות של אחרים (משמע, יכולת זו צריכה להיות יכולת חד צדדית); וכן

(ii) למקבל חייבת להיות היכולת לממש את הנכס המועבר, ללא צורך לצרף תנאים מגבילים או מגבלות כלשהן להעברה (לדוגמה, תנאים לאופן בו יינתן שירות לנכס הלוואה או אופציה המעניקה למקבל את הזכות לרכוש חזרה את הנכס).

ב3.2.9 העובדה, כשלעצמה, שאין זה סביר שהמקבל ימכור את הנכס המועבר, אין משמעה, שהמעביר שמר שליטה על הנכס המועבר. אולם, אם אופציית מכר או ערבות מאלצת את המקבל שלא למכור את הנכס המועבר, המעביר שמר שליטה על הנכס המועבר. לדוגמה, אם אופציית מכר או ערבות הן בעלות ערך מספיק, הן מאלצות את המקבל שלא למכור את הנכס המועבר, בגלל שבאופן מעשי המקבל לא ימכור את הנכס המועבר לצד שלישי, מבלי לצרף להעברה אופציה דומה או תנאים מגבילים אחרים. במקום זאת, המקבל יחזיק בנכס המועבר על מנת להשיג את התשלומים בהתאם לערבות או לאופציית המכר. בנסיבות אלה, המעביר שמר שליטה על הנכס המועבר.

העברות הכשירות לגריעה

ב3.2.10 ישות עשויה לשמור את הזכות לחלק מתשלומי הריבית בגין נכסים מועברים כתמורה עבור שירות לנכסים אלה. החלק מתשלומי הריבית, שהישות הייתה מוותרת עליו במקרה של הפסקה או העברה של חוזה השירות, מוקצה לנכס השירות או להתחייבות השירות. החלק מתשלומי הריבית, שהישות לא הייתה מוותרת עליו, מהווה רצועת ריבית בלבד לקבל. לדוגמה, אם הישות לא הייתה מוותרת על שום ריבית במקרה של הפסקת או העברת חוזה השירות, מרווח הריבית בכללותו מהווה רצועת ריבית בלבד לקבל. לצורך יישום סעיף 3.2.13, שוויים ההוגן של נכס השירות ושל רצועת ריבית בלבד לקבל משמש להקצאת הערך בספרים של החייב בין חלק מהנכס שנגרע לבין החלק שממשיכים להכיר בו. אם לא הוגדרה שום עמלת שירות או אם העמלה שתקבל אינה חוזיה לפצות את הישות באופן הולם בגין

מתן השירות, ההתחייבות בגין מחויבות השירות מוכרת בשווי הוגן.

3.2.11ב בעת מדידת שוויים ההוגן של החלק שממשיך להיות מוכר והחלק שנגרע, לצורך יישום סעיף 3.2.13, ישות מיישמת את דרישות המדידה לפי שווי הוגן בתקן דיווח כספי בינלאומי 13 בנוסף לסעיף 3.2.14.

העברות שאינן כשירות לגריעה

3.2.12ב האמור להלן הוא יישום של הכלל שנקבע בסעיף 3.2.15. אם ערבות שניתנה על ידי הישות לפיצוי בגין הפסדים הנובעים מכשל אשראי (default losses) בגין הנכס המועבר מונעת גריעה של הנכס המועבר, כיוון שבידי הישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, הנכס המועבר ממשיך להיות מוכר בשלמותו והתמורה שהתקבלה מוכרת כהתחייבות.

מעורבות נמשכת בנכסים מועברים

3.2.13ב להלן דוגמאות לאופן בו ישות מודדת נכס מועבר ואת ההתחייבות הקשורה אליו בהתאם לסעיף 3.2.16.

כל הנכסים

(א) אם ערבות שניתנה על ידי ישות לשלם עבור הפסדים הנובעים מכשל אשראי בגין הנכס המועבר, מונעת מהנכס המועבר להיגרע במידת המעורבות הנמשכת, הנכס המועבר במועד ההעברה נמדד על פי הנמוך מבין (i) הערך בספרים של הנכס לבין (ii) הסכום המירבי של התמורה שהתקבלה בהעברה שהישות עשויה להידרש להחזיר (סכום הערבות). ההתחייבות הקשורה לנכס נמדדת לראשונה בגובה סכום הערבות בתוספת השווי ההוגן של הערבות (בדרך כלל, התמורה שהתקבלה עבור הערבות). לאחר מכן, השווי ההוגן שהוכר לראשונה של הערבות מוכר ברווח או הפסד על בסיס יחסי לזמן (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 18) והערך בספרים של הנכס מופחת על ידי הפסדים מירידת ערך כלשהם.

נכסים הנמדדים בעלות מופחתת

(ב) אם מחויבות בגין אופציית מכר שנכתבה על ידי ישות או זכות בגין אופציית רכש המוחזקת על ידי ישות מונעת את גריעת הנכס המועבר והישות מודדת את הנכס המועבר

בעלות מופחתת, ההתחייבות הקשורה לנכס נמדדת בעלותה (משמע, התמורה שהתקבלה), אשר מתואמת בגין ההפחתה של הפרש כלשהו בין עלות זו לבין העלות המופחתת של הנכס המועבר במועד פקיעת האופציה. לדוגמה, הנח כי העלות המופחתת והערך בספרים של הנכס במועד ההעברה הוא 98 ש"ח והתמורה שהתקבלה היא 95 ש"ח. העלות המופחתת של הנכס במועד מימוש האופציה יהיה 100 ש"ח. הערך בספרים שהוכר לראשונה של ההתחייבות הקשורה הוא 95 ש"ח וההפרש בין 95 ש"ח לבין 100 ש"ח מוכר ברווח או הפסד תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית. אם האופציה ממומשת, הפרש כלשהו בין הערך בספרים של ההתחייבות הקשורה לבין מחיר המימוש מוכר ברווח או הפסד.

נכסים הנמדדים בשווי הוגן

(ג) אם זכות בגין אופציית רכש המוחזקת על ידי ישות מונעת את גריעת הנכס המועבר, והישות מודדת את הנכס המועבר בשווי הוגן, הנכס ממשיך להימדד בשווי הוגן. ההתחייבות הקשורה נמדדת (i) במחיר מימוש האופציה בניכוי ערך הזמן של האופציה, אם האופציה היא בתוך הכסף או בכסף, או (ii) בשווי הוגן של הנכס המועבר בניכוי ערך הזמן של האופציה, אם האופציה היא מחוץ לכסף. התיאום למדידה של ההתחייבות הקשורה מבטיח שהערך בספרים נטו של הנכס וההתחייבות הקשורה הוא השווי הוגן של הזכות בגין אופציית הרכש. לדוגמה, אם השווי הוגן של נכס הבסיס הוא 80 ש"ח, מחיר המימוש של האופציה הוא 95 ש"ח וערך הזמן של האופציה הוא 5 ש"ח, הערך בספרים של ההתחייבות הקשורה הוא 75 ש"ח (80 ש"ח בניכוי 5 ש"ח) והערך בספרים של הנכס המועבר הוא 80 ש"ח (דהיינו, שווי הוגן).

(ד) אם אופציית מכר שנכתבה על ידי ישות מונעת את גריעת הנכס המועבר, והישות מודדת את הנכס המועבר בשווי הוגן, ההתחייבות הקשורה נמדדת במחיר מימוש האופציה בתוספת ערך הזמן של האופציה. מדידת הנכס בשווי הוגן מוגבלת לנמוך מבין השווי הוגן ומחיר מימוש האופציה, כיוון שלישות אין זכות לעליות בשווי הוגן של הנכס המועבר מעבר למחיר המימוש של האופציה. מדידה זו מבטיחה שהערך בספרים נטו של הנכס וההתחייבות הקשורה הוא השווי הוגן של המחויבות בגין אופציית המכר. לדוגמה, אם השווי הוגן של נכס הבסיס הוא 120 ש"ח, מחיר המימוש של האופציה הוא 100 ש"ח וערך הזמן

של האופציה הוא 5 ש"ח, הערך בספרים של ההתחייבות הקשורה הוא 105 ש"ח (100 ש"ח בתוספת 5 ש"ח) והערך בספרים של הנכס הוא 100 ש"ח (במקרה זה מחיר מימוש האופציה).

(ה) אם אופציית רצועה (collar), בצורה של אופציית רכש שנרכשה ואופציית מכר שנכתבה, מונעת את גריעת הנכס המועבר והישות מודדת את הנכס בשווי הוגן, הישות ממשיכה למדוד את הנכס בשווי הוגן. ההתחייבות הקשורה נמדדת (i) בסך של מחיר המימוש של אופציית הרכש ושל שווי הוגן של אופציית המכר בניכוי ערך הזמן של אופציית הרכש, אם אופציית הרכש היא בתוך הכסף או בכסף, או (ii) בסך של השווי ההוגן של הנכס והשווי ההוגן של אופציית המכר בניכוי ערך הזמן של אופציית הרכש, אם אופציית הרכש היא מחוץ לכסף. התיאום למדידה של ההתחייבות הקשורה מבטיח שהערך בספרים נטו של הנכס וההתחייבות הקשורה הוא השווי ההוגן של האופציה המוחזקת ושל האופציה שנכתבה על ידי הישות. לדוגמה, הנח שישות מעבירה נכס פיננסי, אשר נמדד בשווי הוגן, ובו זמנית רוכשת אופציית רכש שמחיר מימושה הוא 120 ש"ח וכותבת אופציית מכר שמחיר מימושה הוא 80 ש"ח. כמו כן, הנח שהשווי ההוגן של הנכס הוא 100 ש"ח במועד ההעברה. ערך הזמן של אופציית המכר ושל אופציית הרכש הוא 1 ש"ח ו- 5 ש"ח, בהתאמה. במקרה זה, הישות מכירה בנכס בסכום של 100 ש"ח (השווי ההוגן של הנכס) ובהתחייבות בסכום של 96 ש"ח (100 ש"ח בתוספת 1 ש"ח ובניכוי 5 ש"ח). התוצאה היא נכס נטו בסך 4 ש"ח, המהווה את השווי ההוגן של האופציה המוחזקת והאופציה שנכתבה על ידי הישות.

כל ההעברות

3.2.14ב במידה בה העברה של נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה, הזכויות החוזיות או המחויבויות החוזיות של המעביר הקשורות להעברה, אינן מטופלות בנפרד כנגזרים, אם ההכרה הן בנגזר והן בנכס המועבר או בהתחייבות הנובעת מההעברה תביא להכרה באותם זכויות או מחויבויות פעמיים. לדוגמה, אופציית רכש, המוחזקת על ידי המעביר יכולה למנוע מהעברה של נכס פיננסי להיות מטופלת כמכירה. במקרה זה, אופציית הרכש אינה מוכרת בנפרד כנכס נגזר.

3.2.15ב במידה בה העברה של נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה, המקבל אינו מכיר בנכס המועבר כנכס שלו. המקבל גורע את המזומן או את התמורה האחרת ששולמה ומכיר במעביר כחייב. אם למעביר יש הן זכות והן מחויבות לרכוש חזרה שליטה בנכס המועבר במלואו בסכום קבוע (כמו הסכם לרכישה חזרה), המקבל יכול למדוד את החייב בעלות מופחתת אם מתקיימים הקריטריונים בסעיף 4.1.2.

דוגמאות

3.2.16ב הדוגמאות הבאות ממחישות את יישום כללי הגריעה בתקן זה.

(א) **הסכמים לרכישה חוזרת והשאלת ניירות ערך.** אם נכס פיננסי נמכר בכפוף להסכם לרכוש חזרה את הנכס במחיר קבוע או במחיר מכירה בתוספת תשואת מלווה, או אם הנכס הושאל בהסכם לפיו הנכס יוחזר למעביר, הנכס לא נגרע, כיוון שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות. אם למקבל הזכות למכור או לשעבד את הנכס, המעביר מסווג מחדש את הנכס בדוח על המצב הכספי שלו, לדוגמה, כנכס שהושאל או כחייב בגין רכישה חזרה.

(ב) **הסכמים לרכישה חוזרת והשאלת ניירות ערך - נכסים שהם באופן מהותי אותם נכסים.** אם נכס פיננסי נמכר בכפוף להסכם לרכוש חזרה את אותו נכס או נכס שהוא באופן מהותי נכס כזה, במחיר קבוע או במחיר מכירה בתוספת תשואת מלווה, או אם נכס פיננסי הושאל או ניתן בהלוואה בהסכם, לפיו יוחזר למעביר אותו נכס או נכס שהוא באופן מהותי נכס כזה, הנכס לא נגרע, כיוון שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ג) **הסכמים לרכישה חוזרת והשאלת ניירות ערך - זכות החלפה.** אם הסכם לרכישה חזרה במחיר רכישה חזרה קבוע או במחיר השווה למחיר מכירה בתוספת תשואת מלווה, או עסקת השאלת ניירות ערך דומה, מקנים למקבל זכות להחלפת נכסים שהם דומים וששוויים ההוגן שווה לזה של הנכס המועבר במועד הרכישה חזרה, הנכס שנמכר או הושאל בעסקת הרכישה חזרה או בעסקת השאלת ניירות ערך, אינו נגרע, כיוון שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ד) זכות סירוב ראשונה לרכישה חזרה לפי שווי הוגן. אם ישות מוכרת נכס פיננסי ושומרת רק זכות סירוב ראשונה לרכישה חזרה של הנכס המועבר לפי שווי הוגן, אם המקבל מוכר את הנכס לאחר מכן, הישות גורעת את הנכס, כיוון שהישות העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ה) *"wash sale transaction"*. רכישה חזרה של נכס פיננסי זמן קצר לאחר מכירתו, מכונה לעיתים wash sale. רכישה חזרה כזו אינה מונעת גריעה, בתנאי שהעסקה המקורית קיימה את דרישות הגריעה. אולם, אם ישות מתקשרת בהסכם למכור נכס פיננסי ובו זמנית מתקשרת בהסכם לרכוש חזרה את אותו נכס במחיר קבוע או במחיר המכירה בתוספת תשואת מלווה, אז הנכס אינו נגרע.

(ו) אופציות מכר ואופציות רכש הנמצאות עמוק בתוך הכסף. אם המעביר יכול לרכוש חזרה נכס פיננסי שהועבר באמצעות אופציית רכש ואופציית הרכש נמצאת עמוק בתוך הכסף, ההעברה אינה כשירה לגריעה, כיוון שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות. באופן דומה, אם המקבל יכול למכור חזרה את הנכס הפיננסי באמצעות אופציית מכר, ואופציית המכר נמצאת עמוק בתוך הכסף, ההעברה אינה כשירה לגריעה, כיוון שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ז) אופציות מכר ואופציות רכש הנמצאות רחוק מחוץ לכסף. נכס פיננסי המועבר רק בכפוף לאופציית מכר הנמצאת רחוק מחוץ לכסף, אשר מוחזקת על ידי המקבל, או בכפוף לאופציית רכש הנמצאת רחוק מחוץ לכסף, אשר מוחזקת על ידי המעביר, נגרע. הסיבה לכך היא שהמעביר העביר באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ח) נכסים הניתנים להשגה בנקל, אשר כפופים לאופציית רכש שאינה נמצאת עמוק בתוך הכסף ואינה נמצאת רחוק מחוץ לכסף. אם ישות מחזיקה באופציית רכש לנכס שניתן לרכישה בנקל בשוק והאופציה היא לא עמוק בתוך הכסף וגם לא רחוק מחוץ לכסף, הנכס נגרע. הסיבה לכך היא שהישות (i) אינה מותירה בידיה ואינה מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות וכן, (ii) לא שמרה על השליטה. אולם, אם לא ניתן לרכוש את

הנכס בנקל בשוק, נמנעת גריעת הנכס עד לגובה הסכום הכפוף לאופציית הרכש, כיוון שהישות שמרה את השליטה על הנכס.

(ט) נכס שלא ניתן לרכישה בנקל, אשר כפוף לאופציית מכר שנכתבה על ידי הישות, שהיא לא עמוק בתוך הכסף וגם לא רחוק מחוץ לכסף. אם ישות מעבירה נכס פיננסי שלא ניתן לרכישה בנקל בשוק, וכותבת אופציית מכר שאינה רחוק מחוץ לכסף, הישות אינה מותירה בידיה באופן מהותי וגם אינה מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות, עקב אופציית המכר שנכתבה. הישות שומרת את השליטה על הנכס אם אופציית המכר היא בעלת ערך מספיק על מנת למנוע מהמקבל את מכירת הנכס. במקרה זה, הנכס ממשיך להיות מוכר במידת המעורבות הנמשכת של המעביר (ראה סעיף 3.2.9). הישות מעבירה שליטה על הנכס אם אופציית המכר אינה בעלת ערך מספיק כדי למנוע מהמקבל את מכירת הנכס, במקרה זה, הנכס נגרע.

(י) נכסים הכפופים לאופציית מכר או לאופציית רכש או הסכם אקדמה לרכישה חוזרת לפי שווי הוגן. התוצאה של העברת נכס פיננסי, הכפופה רק לאופציית מכר או לאופציית רכש או להסכם אקדמה לרכישה חוזרת, לפיהם מחיר המימוש או המחיר לרכישה חוזרת שווה לשווי הוגן של הנכס הפיננסי במועד הרכישה החוזרת, מסתכמת בגריעה, כיוון שהועברו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(יא) אופציית רכש או אופציית מכר לסילוק במזומן. ישות מעריכה העברה של נכס פיננסי, הכפופה לאופציית מכר או לאופציית רכש או להסכם אקדמה לרכישה חוזרת, המסולקות נטו במזומן, על מנת לקבוע אם הישות הותירה בידיה או העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות. אם הישות אינה מותירה בידיה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, על הישות לקבוע אם היא שמרה על השליטה על הנכס המועבר. העובדה שאופציית הרכש או אופציית המכר או הסכם אקדמה לרכישה חוזרת מסולקים נטו במזומן, אינה מעידה באופן אוטומטי שהישות העבירה שליטה (ראה סעיף 3.2.9 וסעיפים (ז), (ח) ו-(ט) לעיל).

(יב) *הוראה להסרת נכסים (Removal of accounts provision)*. הוראה להסרת נכסים היא אופציה (רכש) לרכישה חזרה שאינה מותנית, אשר נותנת לישות זכות לדרוש בחזרה נכסים שהועברו, בכפוף להגבלות מסוימות. בתנאי שהתוצאה של אופציה כזו היא שהישות אינה מותירה בידיה ואינה מעבירה באופן מהותי את הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות, אופציה כזו מונעת גריעה רק של הסכום הכפוף לרכישה חזרה (בהנחה שהמקבל לא יכול למכור את הנכסים). לדוגמה, אם הערך בספרים והתקבולים מהעברת נכסי הלוואות הם 100,000 ש"ח והישות יכולה לרכוש חזרה הלוואה יחידה כלשהי, אך הסכום המצרפי של ההלוואות שיכולות להירכש חזרה לא יעלה על 10,000 ש"ח, 90,000 ש"ח מההלוואות יהיו כשירים לגריעה.

(יג) *אופציות רכש מנקות (Clean-up calls)*. ישות, שעשויה להיות המעביר, אשר נותנת שירותים בגין הנכסים המועברים עשויה להחזיק באופציית רכש מנקה לרכישה של יתרת הנכסים המועברים, כאשר סכום הנכסים שטרם נפרעו (outstanding) יורד לרמה מוגדרת, שבה עלויות השירות בגין נכסים אלה הופכות למעמסה ביחס להטבות מהשירות. בתנאי שהתוצאה של אופציית רכש מנקה כזו היא שהישות אינה מותירה בידיה ואינה מעבירה באופן מהותי את הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות והמקבל לא יכול למכור את הנכסים, אופציה כזו מונעת גריעה רק של סכום הנכסים הכפוף לאופציית הרכש.

(יד) *זכויות נחותות שנשמרו וערבויות אשראי (Subordinated retained interest and credit guarantees)*. ישות עשויה לספק למקבל חיזוק אשראי (credit enhancement) באמצעות הפיכת חלק או כל הזכויות שלה שנשמרו בנכס המועבר לנחותות. לחלופין, הישות יכולה לספק למקבל חיזוק אשראי בדרך של ערבות אשראי, שעשויה להיות לא מוגבלת או מוגבלת לסכום מוגדר. אם הישות מותירה בידיה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, הנכס ממשיך להיות מוכר בשלמותו. אם בידי הישות נותרו חלק, אבל לא באופן מהותי כל, הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות והישות שמרה את השליטה, הדבר מונע גריעה עד לגובה הסכום של מזומנים או נכסים אחרים שהישות עשויה להידרש לשלם.

(טו) חוזי החלפה לתשואה כוללת (*Total return swaps*). ישות עשויה למכור נכס פיננסי למקבל ולהתקשר בחוזה החלפה לתשואה כוללת עם המקבל, לפיו כל תזרימי המזומנים מתשלומי הריבית של נכס הבסיס מועברים לישות בתמורה לתשלומים קבועים או תשלומים המבוססים על ריבית משתנה והישות נושאת בכל העלויות או הירידות בשווי ההוגן של נכס הבסיס. במקרה כזה, גריעה של כל הנכס אסורה.

(טז) חוזי החלפת שיעור ריבית (*Interest rate swaps*). ישות עשויה להעביר למקבל נכס פיננסי בריבית קבועה ולהתקשר בחוזי החלפת שיעור ריבית עם המקבל, על מנת לקבל שיעור ריבית קבועה ולשלם שיעור ריבית משתנה, בהתבסס על סכום רעיוני השווה לערך הקרן של הנכס הפיננסי המועבר. חוזה החלפת שיעור ריבית אינו מונע את הגריעה של הנכס המועבר, בתנאי שהתשלומים הנובעים מהסכם החלפת שיעורי הריבית אינם מותנים בתשלומים שיבוצעו בגין הנכס המועבר.

(יז) חוזי החלפת שיעור ריבית עם סכום רעיוני פוחת (*Amortising interest rate swaps*). ישות עשויה להעביר למקבל נכס פיננסי בריבית קבועה, אשר משולמת לאורך זמן, ולהתקשר בחוזה החלפת שיעור ריבית עם סכום רעיוני פוחת עם המקבל לקבל שיעור ריבית קבועה ולשלם שיעור ריבית משתנה, בהתבסס על סכום רעיוני. אם הסכום הרעיוני של חוזה החלפה פוחת כך שהוא שווה בכל נקודת זמן לסכום הקרן של הנכס הפיננסי המועבר שטרם נפרע (*outstanding*), התוצאה של חוזה החלפה, בדרך כלל, היא שבידי הישות נותר סיכון פירעון מוקדם משמעותי. במקרה זה הישות ממשיכה להכיר בכל הנכס המועבר או ממשיכה להכיר בנכס המועבר בהתאם להיקף המעורבות הנמשכת שלה. בניגוד לכך, אם הפחתת הסכום הרעיוני של חוזה החלפה אינה קשורה לסכום הקרן שטרם נפרע (*outstanding*) של הנכס המועבר, התוצאה של חוזה החלפה אינה שבידי הישות נותר סיכון פירעון מוקדם בגין הנכס. לפיכך, חוזה כזה לא ימנע גריעה של הנכס המועבר, בתנאי שהתשלומים של חוזה החלפה אינם מותנים בתשלומי הריבית המבוצעים על הנכס המועבר, והתוצאה של חוזה החלפה אינה שבידי הישות נותרו סיכונים והטבות משמעותיים אחרים הנובעים מבעלות על הנכס המועבר.

ב3.2.17 סעיף זה ממחיש את יישום גישת המעורבות הנמשכת כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא לגבי חלק מנכס פיננסי.

הנח שלישות יש תיק של הלוואות, הניתנות לפירעון מוקדם, ששיעור הריבית הנקובה ושיעור הריבית האפקטיבי הוא 10 אחוז וסכום הקרן והעלות המופחתת הוא 10,000 ש"ח. הישות התקשרה בעסקה לפיה, בתמורה לתשלום בסך 9,115 ש"ח, המקבל משיג את הזכות ל- 9,000 ש"ח של גביה כלשהי של הקרן בתוספת ריבית בשיעור של 9.5 אחוזים. הישות שומרת זכויות ל- 1,000 ש"ח של גביה כלשהי של הקרן בתוספת ריבית בשיעור של 10 אחוז ובתוספת מרווח עודף של 0.5 אחוזים על הקרן של 9,000 ש"ח. גביות של פירעונות מוקדמים מוקצות בין הישות לבין המקבל ביחס של 9:1, אך כל כשלי האשראי מנוכים מחלק הישות בסך 1,000 ש"ח, ועד גובה סכום זה בלבד. השווי ההוגן של ההלוואות במועד העסקה הוא 10,100 ש"ח והשווי ההוגן של המרווח העודף של ה- 0.5 אחוזים הנוספים הוא 40 ש"ח.

הישות קובעת שהיא העבירה חלק מהסיכונים וההטבות המשמעותיים הנובעים מהבעלות (לדוגמה, סיכון פירעון מוקדם משמעותי), אך גם נותרו בידיה חלק מהסיכונים וההטבות המשמעותיים הנובעים מהבעלות (עקב הזכות הנחותה שנשמרה בידיה), וקובעת גם שהיא שמרה שליטה. לפיכך, הישות מיישמת את גישת המעורבות הנמשכת.

על מנת ליישם תקן זה, הישות מנתחת את העסקה כדלקמן (א) שמירה על החלק היחסי מכל תזרימי המזומנים מהזכות שנותרה בסך 1,000 ש"ח, וכן (ב) הפיכת החלק היחסי שנשמר לנחות על מנת לספק חיזוק אשראי למקבל עבור הפסדי אשראי.

הישות מחשבת שסך של 9,090 ש"ח (90 אחוז מסך 10,100 ש"ח) מהתמורה שהתקבלה בסך 9,115 ש"ח מייצגת את התמורה עבור החלק היחסי מכל תזרימי המזומנים של 90 אחוז. יתרת התמורה שהתקבלה (25 ש"ח) מייצגת את התמורה שהתקבלה עבור הפיכת החלק שנשמר לנחות על מנת לספק חיזוק אשראי למקבל עבור הפסדי אשראי. בנוסף, המרווח העודף של 0.5 אחוזים מייצג את התמורה שהתקבלה עבור חיזוק האשראי. לפיכך, התמורה הכוללת שהתקבלה עבור חיזוק האשראי היא 65 ש"ח (25 ש"ח + 40 ש"ח).

הישות מחשבת את הרווח או הפסד ממכירת 90 אחוז מתזרימי המזומנים. בהנחה שהשווי ההוגן של ה- 90 אחוז שהועברו ושל ה- 10 אחוז שנשמרו אינם ניתנים להשגה במועד ההעברה, הישות מקצה את הערך בספרים של הנכס בהתאם לסעיף 3.2.14, כדלקמן:

המשך...

...המשך			
הקצאת ערך בספרים	אחוז	שווי הוגן	
9,000	90	9,090	חלק שהועבר
<u>1,000</u>	10	<u>1,010</u>	חלק שנשמר
<u>10,000</u>		<u>10,100</u>	סה"כ

הישות מחשבת את הרווח או ההפסד בגין המכירה של 90 אחוז מתזרימי המזומנים על ידי ניכוי הערך בספרים, שהוקצה לחלק שהועבר, מהתמורה שהתקבלה, משמע 90 ש"ח (9,090 ש"ח - 9,000 ש"ח). הערך בספרים של החלק שנשמר על ידי הישות הוא 1,000 ש"ח.

בנוסף, הישות מכירה במעורבות הנמשכת, הנובעת מהפיכת הזכות שנשמרה בידה לנחותה בהתייחס להפסדי אשראי. בהתאם, הישות מכירה בנכס של 1,000 ש"ח (הסכום המירבי של תזרימי מזומנים שהישות לא תקבל בהתאם לזכות הנחותה) ובהתחייבות קשורה אליו בסך 1,065 ש"ח (הסכום המירבי של תזרימי המזומנים שהישות לא תקבל בהתאם לזכות הנחותה, משמע 1,000 ש"ח בתוספת השווי ההוגן של הזכות הנחותה בסך 65 ש"ח).

הישות משתמשת בכל המידע האמור לעיל על מנת לטפל בעסקה כדלקמן:

זכות	חובה	
9,000	-	הנכס המקורי
-	1,000	נכס המוכר בגין הזכות הנחותה או בגין זכות השייר
-	40	נכס בגין התמורה שהתקבלה בצורה של המרווח העודף
90	-	רווח או הפסד (רווח בגין העברה)
1,065	-	התחייבות
<u>-----</u>	<u>9,115</u>	מזומן שהתקבל
<u>10,155</u>	<u>10,155</u>	סה"כ

מיד לאחר העסקה, הערך בספרים של הנכס הוא 2,040 ש"ח המורכב מ- 1,000 ש"ח, המייצגים את העלות שהוקצתה לחלק שנשמר, וכן 1,040 ש"ח, המייצגים את המעורבות הנמשכת הנוספת של הישות כתוצאה מהפיכת הזכות שנשמרה בידה לנחותה בהתייחס להפסדי אשראי (אשר כולל את המרווח העודף בסך 40 ש"ח).

...המשך

...המשך

בתקופות עוקבות, הישות מכירה בתמורה שהתקבלה עבור חיזוק האשראי (65 ש"ח) על בסיס יחסי לזמן, צוברת ריבית על הנכס המוכר תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית ומכירה בירידת ערך אשראי בגין הנכסים המוכרים. כדוגמה למקרה האחרון, הנח שבשנה העוקבת קיים הפסד מירידת ערך אשראי של הלוואות הבסיס בסך 300 ש"ח. הישות מקטינה את הנכס שהוכר בסך 600 ש"ח (300 ש"ח מתייחסים לחלק שנשמר, ו-300 ש"ח מתייחסים למעורבות הנמשכת הנוספת שנובעת מהפיכת הזכות שנשמרה בידה לנחותה בהתייחס להפסדי אשראי), ומקטינה את ההתחייבות שהוכרה בסך 300 ש"ח. התוצאה נטו היא זקיפה לרווח או הפסד של ירידת ערך אשראי בסך 300 ש"ח.

גריעה של התחייבויות פיננסיות (פרק 3.3)

3.3.1ב התחייבות פיננסית (או חלק ממנה) מסולקת כאשר החייב:

(א) פורע את ההתחייבות (או חלק ממנה) על ידי תשלום לנושה, בדרך כלל במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או בשירותים; או

(ב) משוחרר משפטית מאחריות ראשונית עבור ההתחייבות (או חלק ממנה) בין אם בהליך משפטי ובין אם על ידי הנושה. (אם החייב נתן ערבות, תנאי זה עדיין עשוי להתקיים).

3.3.2ב אם מנפיק של מכשיר חוב רוכש חזרה מכשיר זה, החוב מסולק גם אם המנפיק הוא עושה שוק במכשיר זה או שהוא מתכוון למכור אותו מחדש בטווח הקצר.

3.3.3ב תשלום לצד שלישי, כולל נאמנות (לעיתים מכונה "ביטול במהות"), אינו, כשלעצמו, משחרר את החייב ממחויבותו הראשונית לנושה, בהיעדר שחרור משפטי.

3.3.4ב אם חייב משלם לצד שלישי כדי שייטול על עצמו מחויבות ומודיע לנושה שלו שהצד השלישי נטל על עצמו את מחויבות החוב שלו, החייב אינו גורע את מחויבות החוב אלא אם מתקיים התנאי בסעיף 3.3.1ב (ב). אם החייב משלם לצד שלישי כדי שייטול על עצמו מחויבות ומקבל שחרור משפטי מהנושה שלו, החייב סילק את החוב. אולם, אם החייב מסכים לבצע תשלומים בגין החוב לצד השלישי או ישירות לנושה המקורי שלו, החייב מכיר במחויבות חוב חדשה כלפי הצד השלישי.

3.3.5ב למרות שהתוצאה של שחרור משפטי, בין אם משפטית ובין אם על ידי הנושה, היא גריעה של התחייבות, הישות עשויה להכיר בהתחייבות חדשה אם הקריטריונים לגריעה בסעיפים 3.2.23-3.2.1 אינם מתקיימים לגבי הנכסים הפיננסיים המועברים. אם קריטריונים אלה אינם מתקיימים, הנכסים המועברים אינם נגרעים, והישות מכירה התחייבות חדשה המתיחסת לנכסים המועברים.

3.3.6ב לצורך סעיף 3.3.2, התנאים הם שונים באופן מהותי אם הערך הנוכחי המהוון של תזרימי המזומנים לפי התנאים החדשים, כולל עמלות כלשהן ששולמו בניכוי עמלות כלשהן שהתקבלו ומהוון באמצעות שיעור הריבית האפקטיבי המקורי, הוא שונה לפחות ב-10 אחוז מהערך הנוכחי המהוון של תזרימי המזומנים הנותרים של ההתחייבות הפיננסית המקורית. אם החלפת מכשירי חוב או שינוי תנאים מטופלים כסילוק, עלויות או עמלות כלשהן שהתהוו מוכרות כחלק מהרווח או ההפסד בגין הסילוק. אם ההחלפה או השינוי אינם מטופלים כסילוק, עלויות או עמלות כלשהן שהתהוו מתאימות את הערך בספרים של ההתחייבות ומופחתות במשך התקופה שנותרה של ההתחייבות המתוקנת.

3.3.7ב במקרים מסוימים, נושה משחרר חייב ממחויבותו בהווה לבצע תשלומים, אך החייב נוטל על עצמו ערבות שהיא מחויבות לשלם אם הצד שנוטל את האחריות הראשונית אינו עומד במחויבות שלו. במקרה זה החייב:

(א) מכיר בהתחייבות פיננסית חדשה בהתבסס על השווי ההוגן של מחויבותו בגין הערבות; וכן

(ב) מכיר ברווח או הפסד בהתבסס על ההפרש בין (i) תמורה כלשהי ששולמה לבין (ii) הערך בספרים של ההתחייבות הפיננסית המקורית פחות השווי ההוגן של ההתחייבות הפיננסית החדשה.

סיווג (פרק 4)

סיווג נכסים פיננסיים (פרק 4.1)

המודל העסקי של הישות לניהול נכסים פיננסיים

4.1.1ב סעיף 4.1.1 (א) דורש מישות לסווג נכסים פיננסיים בהתאם למדידה העוקבת שלהם כעלות מופחתת או כשווי הוגן על בסיס המודל העסקי של הישות לניהול נכסים פיננסיים. ישות מעריכה

אם נכסיה הפיננסיים מקיימים תנאי זה על בסיס המטרה של המודל העסקי כפי שנקבע על ידי אנשי המפתח הניהוליים של הישות (כמוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי 24).

4.1.2ב המודל העסקי של הישות אינו תלוי בכוונות ההנהלה לגבי מכשיר בודד. בהתאם לכך, תנאי זה אינו מהווה גישה לסיווג על בסיס כל מכשיר בנפרד וצריך להיקבע ברמה גבוהה יותר של קיבוץ נכסים. אולם, לישות בודדת עשוי להיות יותר ממודל עסקי אחד לניהול המכשירים הפיננסיים שלה. לפיכך, סיווג לא צריך להיקבע ברמת הישות המדווחת. לדוגמה, ישות יכולה להחזיק תיק של השקעות שהיא מנהלת על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים ותיק אחר של השקעות שהיא מנהלת במטרה לסחור על מנת לממש שינויים בשווי הוגן.

4.1.3ב למרות שהמטרה של מודל עסקי של ישות עשויה להיות החזקה של נכסים פיננסיים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים, הישות אינה חייבת להחזיק בכל המכשירים האלה עד לפירעון. לכן, מודל עסקי של ישות יכול להיות להחזיק נכסים פיננסיים כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים גם כאשר מתרחשות מכירות של נכסים פיננסיים. לדוגמה, ישות יכולה למכור נכס פיננסי אם:

(א) הנכס הפיננסי אינו מקיים עוד את מדיניות ההשקעה של הישות (לדוגמה, דירוג האשראי של הנכס יורד מתחת לדירוג הנדרש בהתאם למדיניות ההשקעה של הישות);

(ב) מבטח מתאים את תיק ההשקעות שלו על מנת לשקף שינוי במשך הזמן החזוי (כלומר התזמון החזוי של תשלומים); או

(ג) ישות צריכה לממן יציאות הוניות.

אולם, אם מתבצע יותר ממספר לא שכיח של מכירות מתוך תיק, הישות צריכה להעריך אם וכיצד מכירות כאלה הם עקביות עם מטרה של גביית תזרימי מזומנים חוזיים.

4.1.4ב להלן דוגמאות מתי המטרה של מודל עסקי של ישות עשויה להיות להחזיק נכסים פיננסיים כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים. רשימה זו של דוגמאות אינה ממצה.

דוגמה	ניתוח
<p>דוגמה 1</p> <p>ישות מחזיקה השקעות כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים שלהם, אבל תמכור השקעה בנסיבות מסוימות.</p>	<p>למרות שישות יכולה לשקול, בין יתר המידע, את שוויים ההוגן של הנכסים הפיננסיים מנקודת מבט של נזילות (כלומר סכום המזומן שימומש אם הישות צריכה למכור נכסים), מטרת הישות היא להחזיק את הנכסים הפיננסיים ולגבות את תזרימי המזומנים החוזיים. מספר מכירות לא יסתרו מטרה זו.</p>
<p>דוגמה 2</p> <p>מודל עסקי של ישות הוא לרכוש תיקים של נכסים פיננסיים, כגון הלוואות. תיקים אלה יכולים לכלול, או לא לכלול, נכסים פיננסיים שהתהוו בגינם הפסדי אשראי. אם תשלום על ההלוואות אינו מבוצע בזמן, הישות מנסה לחלץ את תזרימי המזומנים החוזיים באמצעים שונים - לדוגמה, על ידי יצירת קשר עם החייב באמצעות דואר אלקטרוני, טלפון או שיטות אחרות.</p> <p>במספר מקרים, הישות מתקשרת בחוזה החלפת ריבית לשינוי שיעור הריבית בנכסים פיננסיים מסוימים בתיק משיעור ריבית משתנה לשיעור ריבית קבוע.</p>	<p>המטרה של המודל העסקי של הישות הוא להחזיק בנכסים הפיננסיים ולגבות את תזרימי המזומנים החוזיים. הישות אינה רוכשת את התיק על מנת להרוויח ממכירה שלהם.</p> <p>אותו ניתוח יחול גם אם הישות אינה מצפה לקבל את כל תזרימי המזומנים החוזיים (לדוגמה בחלק מהנכסים הפיננסיים התהוו הפסדי אשראי).</p> <p>יתרה מזו, העובדה שהישות התקשרה בנגזרים כדי לשנות את תזרימי המזומנים של התיק אינה משנה כשלעצמה את המודל העסקי של הישות. אם התיק אינו מנוהל על בסיס שווי הוגן, המטרה של המודל העסקי יכולה להיות להחזיק את הנכסים כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים.</p>
<p>המשך...</p>	

ניתוח	...המשך דוגמה
<p>הקבוצה המאוחדת יצרה את ההלוואות במטרה להחזיק אותן על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים.</p> <p>אולם, לישות היוצרת יש מטרה לממש תזרימי מזומנים מתיק ההלוואות על ידי מכירת ההלוואות לישות האיגוח, כך שלמטרת דוחותיה הכספיים הנפרדים היא לא תחשב כמנהלת תיק זה במטרה לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים.</p>	<p>דוגמה 3</p> <p>לישות יש מודל עסקי שמטרתו יצירה של הלוואות ללקוחות ולאחר מכן מכירת אותן הלוואות לישות האיגוח (securitisation vehicle). ישות האיגוח מנפיקה מכשירים למשקיעים.</p> <p>הישות היוצרת שולטת על ישות האיגוח ולכן מאחדת אותה.</p> <p>ישות האיגוח גובה את תזרימי המזומנים החוזיים מההלוואות ומעבירה אותם למשקיעים שלה.</p> <p>נניח לצורך דוגמה זו שההלוואות ממשיכות להיות מוכרות בדוח על המצב הכספי המאוחד מאחר שההלוואות אינן נגרעות על ידי ישות האיגוח.</p>

4.1.5ב מודל עסקים אחד שבו המטרה אינה להחזיק מכשירים כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים היא אם הישות מנהלת את ביצועי התיק של הנכסים הפיננסיים במטרה לממש תזרימי מזומנים באמצעות מכירה של הנכסים. לדוגמה, אם ישות מנהלת באופן פעיל תיק של נכסים על מנת לממש שינויי שווי הוגן שנובעים משינויים במרווח האשראי ומעקומי תשואות, מודל העסקים שלה אינו להחזיק בנכסים אלה על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים. מטרת הישות גורמת לקנייה פעילה ומכירה פעילה והישות מנהלת את הנכסים כדי לממש רווחי שווי הוגן ולא כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים.

4.1.6ב תיק של נכסים פיננסיים שמנוהל על בסיס שווי הוגן והביצועים שלו נאמדים על פיו (כמתואר בסעיף 4.2.2 סעיף (ב)) אינו מוחזק על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים. בנוסף, תיק של נכסים פיננסיים שמקיים את ההגדרה של מוחזק למסחר אינו

מוחזק על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים. תיקים כאלה של מכשירים חייבים להימדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

תזרימי מזומנים חוזיים שהם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה

4.1.7ב סעיף 4.1.1 דורש מישות (למעט אם סעיף 4.1.5 חל) לסווג נכס פיננסי כנמדד בעלות מופחתת או שווי הוגן במדידה עוקבת על בסיס מאפייני תזרים המזומנים החוזי של הנכס הפיננסי שנמצא בקבוצה של נכסים פיננסיים שמנוהלים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים.

4.1.8ב הישות תעריך אם תזרימי מזומנים חוזיים הם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה במטבע שבו נקוב הנכס הפיננסי (ראה גם סעיף 5.7.2).

4.1.9ב מינוף הוא מאפיין של תזרים מזומנים חוזי של מספר נכסים פיננסיים. מינוף מגדיל את ההשתנות של תזרימי המזומנים החוזיים וגורם לכך שאין להם את המאפיינים הכלכליים של ריבית. אופציה שעומדת בפני עצמה, חוזי אקדמה וחוזי החלפה הם דוגמאות לנכסים פיננסיים שכוללים מינוף. לכן חוזים כאלה אינם מקיימים את התנאי שבסעיף 4.1.2 סעיף (ב) ואינם יכולים להימדד לאחר ההכרה לראשונה בעלות מופחתת.

4.1.10ב תנאים חוזיים המתירים למנפיק (כלומר, החייב) לבצע פירעון מוקדם של מכשיר חוב (לדוגמה, הלוואות או אגרת חוב) או המתירים למחזיק (כלומר, הנושה) להחזיר מכשיר חוב למנפיק לפני מועד הפירעון יוצרים תזרימי מזומנים חוזיים שהם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה רק אם:

(א) ההוראה אינה תלויה באירועים עתידיים, פרט להגנה על:

(i) המחזיק נגד התדרדרות אשראי של המנפיק (כלומר כשלי אשראי, הורדה בדירוג האשראי או הפרה של אמות מידה פיננסיות של הלוואה), או שינוי בשליטת המנפיק; או

(ii) המחזיק או המנפיק כנגד שינויים במיסוי או בחוק הרלוונטיים; וכן

(ב) סכום התשלום מייצג באופן מהותי סכומים שטרם שולמו של קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה, אשר עשוי לכלול פיצוי סביר נוסף בגין הסיום המוקדם של החוזה.

4.1.11ב תנאים חוזיים שמתירים למנפיק או למחזיק להאריך את תקופת החוזה (כלומר אופציית הארכה) יוצרים תזרימי מזומנים חוזיים שהם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה רק אם:

(א) ההוראה אינה תלויה באירועים עתידיים, פרט להגנה על:

(i) המחזיק נגד התדרדרות אשראי של המנפיק (כלומר כשלי אשראי, הורדה בדירוג האשראי או הפרה של אמות מידה פיננסיות של הלוואה), או שינוי בשליטת המנפיק; או

(ii) המחזיק או המנפיק כנגד שינויים במיסוי או בחוק הרלוונטיים; וכן

(ב) התנאים של אופציית הארכה גורמים לתזרימי מזומנים חוזיים במהלך תקופת הארכה שהם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.

4.1.12ב תנאי חוזי שמשנה את העיתוי או את הסכום של תשלומים של קרן או ריבית אינו יוצר תזרימי מזומנים חוזיים שהם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה אלא אם:

(א) התנאי הוא שיעור ריבית משתנה המהווה תמורה עבור ערך הזמן של הכסף וסיכון האשראי (אשר עשוי להיקבע בהכרה לראשונה בלבד, ולכן עשוי להיות קבוע) המיוחס לסכום הקרן שטרם נפרעה; וכן

(ב) אם התנאי החוזי הוא אופציית פירעון מוקדם, התנאי מקיים את התנאים בסעיף 4.1.10; או

(ג) אם התנאי החוזי הוא אופציית הארכה, התנאי מקיים את התנאים בסעיף 4.1.11ב.

4.1.13ב הדוגמאות הבאות ממחישות תזרימי מזומנים חוזיים שהם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. רשימת דוגמאות זו אינה ממצה.

מכשיר	ניתוח
<p>מכשיר א</p> <p>מכשיר א הוא איגרת חוב בעלת מועד פירעון קבוע. תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה צמודים למדד אינפלציה של המטבע שבו המכשיר הונפק. ההצמדה לאינפלציה אינה ממונפת והקרן מוגנת.</p>	<p>תזרימי המזומנים החוזיים הם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. הצמדת התשלומים של קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה למדד אינפלציה לא ממונף מאפס את ערך הזמן של הכסף לרמה שוטפת. במילים אחרות, שיעור הריבית על המכשיר משקף ריבית "אמיתית/ריאלית". לכן, סכומי הריבית מהווים תמורה עבור ערך הזמן של הכסף בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.</p> <p>אולם, אם תשלומי הריבית צמודים למשתנה אחר כמו ביצועי הלווה (לדוגמה הכנסות נטו של הלווה) או למדד מניות, תזרימי המזומנים החוזיים אינם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. זה בגלל שתשלומי הריבית אינם מהווים תמורה עבור ערך הזמן של הכסף ועבור סיכון האשראי המיוחס לסכום הקרן שטרם נפרעה. ישנה השתנות בתשלומי הריבית החוזיים שאינה עקבית עם שיעורי ריבית השוק.</p>
<p>המשך ...</p>	

ניתוח	...המשך מכשיר
<p>תזרימי המזומנים החוזיים הם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה כל עוד הריבית ששולמה לאורך חיי המכשיר משקפת תמורה עבור ערך הזמן של הכסף ועבור סיכון האשראי המיוחס למכשיר. העובדה ששיעור ריבית הליבור מתעדכן במהלך אורך חיי המכשיר אינה כשלעצמה פוסלת את המכשיר מלהיות כשיר.</p> <p>אולם, אם הלווה יכול לבחור לשלם ליבור לחודש בתקופה של שלושה חודשים וריבית הליבור לחודש אינה מתעדכנת כל חודש, תזרימי המזומנים החוזיים אינם תשלומי קרן וריבית.</p> <p>אותו ניתוח יחול אם הלווה יכול לבחור בין שיעור ריבית משתנה שהמלווה מפרסם לחודש אחד לבין שיעור ריבית משתנה שהמלווה מפרסם לשלושה חודשים.</p> <p>אולם, אם למכשיר יש שיעור ריבית חוזי המבוסס על תקופה העולה על יתרת אורך חיי המכשיר, תזרימי המזומנים החוזיים שלה אינם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. לדוגמה, איגרת חוב שמועד פירעונה קבוע לתקופה של חמש שנים אשר משלמת ריבית משתנה שמתעדכנת בכל תקופה, אך משקפת תמיד פירעון בעוד חמש שנים אינה יוצרת תזרימי מזומנים חוזיים שהם תשלומי קרן וריבית בגין יתרת סכום הקרן שטרם נפרעה. זאת מאחר שלריבית לתשלום בכל תקופה אין כל קשר לתקופה של המכשיר (למעט בעת יצירתו).</p> <p>המשך ...</p>	<p>מכשיר ב</p> <p>מכשיר ב הוא מכשיר בריבית משתנה עם מועד פירעון קבוע שמאפשר ללווה לבחור את שיעור ריבית השוק על בסיס מתמשך. לדוגמה, בכל מועד עדכון של ריבית, הלווה יכול לבחור לשלם ליבור לשלושה חודשים לתקופה של שלושה חודשים או ליבור לחודש אחד לתקופה של חודש אחד.</p>

ניתוח	...המשך מכשיר
<p>תזרימי המזומנים החוזיים של:</p> <p>(א) מכשיר הנושא ריבית קבועה וכן</p> <p>(ב) מכשיר הנושא ריבית משתנה</p> <p>הם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה כל עוד הריבית משקפת תמורה עבור ערך הזמן של הכסף ועבור סיכון האשראי המיוחס למכשיר במהלך התקופה של המכשיר.</p> <p>לכן, מכשיר המהווה שילוב של (א) ו- (ב) (לדוגמה איגרת חוב עם תקרת ריבית) יכולים להיות תזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. מאפיין כזה עשוי להפחית את השתנות תזרימי המזומנים על ידי קביעת מגבלה לשיעור הריבית המשתנה (לדוגמה תקרת שיעור ריבית או רצפת שיעור ריבית) או להגדיל את השתנות תזרימי המזומנים בגלל שריבית קבועה הופכת למשתנה.</p>	<p>מכשיר ג</p> <p>מכשיר ג הוא איגרת חוב עם מועד פירעון קבוע המשלמת שיעור ריבית שוק משתנה. לשיעור הריבית המשתנה קיימת תקרה.</p>
<p>העובדה שהלוואה עם זכות חזרה מלאה (full recourse) מובטחת על ידי נכס המשועבד כבטוחה אינה כשלעצמה משפיעה על הניתוח אם תזרימי המזומנים החוזיים הם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.</p>	<p>מכשיר ד</p> <p>מכשיר ד הוא הלוואה עם זכות חזרה מלאה (full recourse) והיא מובטחת על ידי נכס המשועבד כבטוחה</p>

4.1.14ב הדוגמאות הבאות ממחישות תזרימי מזומנים חוזיים שאינם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. רשימת דוגמאות זו אינה ממצה.

מכשיר	ניתוח
<p>מכשיר ה</p> <p>מכשיר ה הוא איגרת חוב שניתנת להמרה למכשירים הוניים של המנפיק</p>	<p>המחזיק היה מנתח את איגרת החוב להמרה בשלמותה. תזרימי המזומנים החוזיים אינם תשלומים של קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה בגלל ששיעור הריבית אינו משקף רק תמורה עבור ערך הזמן של הכסף וסיכון האשראי. התשואה צמודה גם לשווי ההון של המנפיק.</p>
<p>מכשיר ו</p> <p>מכשיר ו הוא הלוואה הנושאת שיעור ריבית משתנה הפוך (כלומר לשיעור ריבית יחס הפוך לשיעורי ריבית השוק)</p>	<p>תזרימי המזומנים החוזיים אינם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. סכומי הריבית אינם תמורה עבור ערך הזמן של הכסף בגין סכום קרן שטרם נפרעה.</p>
<p>מכשיר ז</p> <p>מכשיר ז הוא מכשיר צמית אבל המנפיק יכול לפרוע את המכשיר בכל מועד ולשלם למחזיק את הסכום הנקוב בתוספת ריבית שהצטברה.</p> <p>מכשיר ז משלם שיעור ריבית שוק אך לא ניתן לבצע את תשלום הריבית אלא אם המנפיק יכול להישאר בעל כושר פירעון מייד לאחר מכן.</p> <p>ריבית דחויה אינה צוברת ריבית נוספת.</p>	<p>תזרימי המזומנים החוזיים אינם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. זאת מאחר שהמנפיק עשוי להידרש לדחות את תשלומי הריבית וריבית נוספת אינה נצברת בגין סכומי הריבית הדחויים. כתוצאה מכך, תשלומי הריבית אינם תמורה עבור ערך הזמן של הכסף בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.</p> <p>אם ריבית היתה נצברת בגין הסכומים הנדחים, תזרימי המזומנים החוזיים היו יכולים להיות תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.</p> <p>העובדה שמכשיר ז הוא צמית כשלעצמה אין משמעה שתזרימי המזומנים החוזיים אינם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. למעשה, למכשיר הצמית יש אופציות הארכה רציפות (מרובות).</p>
<p>המשך ...</p>	

ניתוח	...המשך מכשיר
<p>התוצאה של אופציות כאלה עשויה להיות תזרימי מזומנים חוזיים שהם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה אם תשלומי הריבית מחייבים וקיימת חובה לשלם לתקופה בלתי מוגבלת.</p> <p>בנוסף, העובדה שלמכשיר זכות לפירעון מוקדם אין משמעה שתזרימי המזומנים החוזיים אינם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה אלא אם המכשיר ניתן לפירעון מוקדם בסכום שאינו משקף באופן מהותי תשלום של הקרן שטרם נפרעה וריבית בגין אותה קרן. גם אם סכום הפירעון המוקדם כולל סכום שמפצה את המחזיק בגין הפירעון המוקדם של המכשיר, תזרימי המזומנים החוזיים יכולים להיות תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.</p>	

4.1.15ב במספר מקרים לנכס פיננסי עשויים להיות תזרימי מזומנים חוזיים המתוארים כקרן וריבית, אך תזרימי מזומנים אלה אינם מייצגים תשלום של קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה כפי שמתואר בסעיפים 4.1.2 סעיף (ב) ו- 4.1.3 לתקן זה.

4.1.16ב זה עשוי להיות המקרה אם הנכס הפיננסי מייצג השקעה בנכסים מסוימים או תזרימי מזומנים מסוימים ולפיכך תזרימי המזומנים החוזיים אינם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. לדוגמה, תזרימי המזומנים החוזיים עשויים לכלול תשלום עבור גורמים מלבד תמורה עבור ערך הזמן של הכסף ועבור סיכון האשראי המיוחס לסכום הקרן שטרם נפרעה במהלך תקופת זמן מסוימת. כתוצאה מכך, המכשיר אינו מקיים את התנאי בסעיף 4.1.2 סעיף (ב). זה יכול להיות המקרה כאשר זכותו של המלווה להיפרע מהלווה מוגבלת לנכסים מוגדרים של הלווה או תזרימי המזומנים מנכסים מוגדרים (לדוגמה, נכס פיננסי ללא זכות חזרה (non-recourse)).

4.1.17ב אולם, העובדה שנכס פיננסי הוא ללא זכות חזרה (non-recourse) אינה כשלעצמה בהכרח מונעת נכס פיננסי מלעמוד בתנאי של סעיף 4.1.2 סעיף (ב). במצבים כאלה, המלווה נדרש להעריך ("להסתכל דרך" - look through) את נכסי הבסיס המסוימים או את תזרימי המזומנים המסוימים שבבסיס כדי לקבוע אם תזרימי המזומנים החוזיים של הנכס הפיננסי שיש לסווגם הם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. אם התנאים של הנכס הפיננסי יוצרים תזרימי מזומנים אחרים או מגבילים את תזרימי המזומנים באופן שאינו עקבי עם תשלומים המייצגים קרן וריבית, הנכס הפיננסי אינו מקיים את התנאי בסעיף 4.1.2 סעיף (ב). העובדה שנכסי הבסיס הם נכסים פיננסיים או נכסים לא פיננסיים אינה כשלעצמה משפיעה על הערכה זו.

4.1.18ב אם מאפיין של תזרים מזומנים חוזי אינו מציאותי, הוא אינו משפיע על הסיווג של נכס פיננסי. מאפיין תזרים מזומנים אינו מציאותי אם הוא משפיע על תזרימי המזומנים החוזיים של המכשיר רק בעת התרחשות של אירוע שהוא נדיר מאד, לא מציאותי ומאד לא סביר שיתרחש.

4.1.19ב כמעט בכל עסקת הלוואה, המכשיר של המלווה מדורג ביחס למכשירים של מלווים אחרים של הלווה. למכשיר שהוא נחות למכשירים אחרים יכולים להיות תזרימי מזומנים חוזיים שהם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה אם אי תשלום של הלווה מהווה הפרת חוזה ולמחזיק יש זכות חוזית לסכומי הקרן והריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה שלא שולמו גם במקרה של פשיטת רגל של הלווה. לדוגמה, לקוח המסווג את המלווה שלו כמלווה כללי יהיה כשיר כבעל תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. זה המקרה גם אם הלווה הנפיק הלוואות מובטחות, שבמקרה של פשיטת רגל יתנו למחזיק ההלוואה עדיפות על תביעות של המלווה הכללי ביחס לנכס המשועבד כבטוחה, אך אינן משפיעות על הזכות החוזית של המלווה הכללי לקרן שלא שולמה ולסכומים אחרים המגיעים לו.

מכשירים צמודים לפי חוזה

4.1.20ב בסוגים מסוימים של עסקאות, ישות עשויה לתעדף תשלומים למחזיקים של נכסים פיננסיים תוך שימוש במכשירים מרובים הצמודים לפי חוזה אשר יוצרים ריכוזי סיכון אשראי (שכבות (tranches)). לכל שכבה יש דירוג נחיתות (subordination ranking) הקובע את הסדר שבו תזרימי המזומנים המופקים על ידי המנפיק מוקצים לשכבה. במצבים כאלה, למחזיקים בשכבה יש

את הזכות לתשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה רק אם המנפיק מפיק תזרימי מזומנים מספיקים על מנת לקיים את השכבות בדירוג גבוה יותר.

ב4.1.21 בעסקאות כאלה, לשכבה יש מאפייני תזרים מזומנים שהם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה רק אם:

(א) התנאים החוזיים של השכבה המוערכת לצורך הסיווג (ללא הסתכלות על קבוצת הבסיס של המכשירים הפיננסיים) יוצרים זכות לתזרימי מזומנים שהם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה (לדוגמה שיעור הריבית על השכבה אינו צמוד למדד סחורות יסוד);

(ב) לקבוצת הבסיס של המכשירים הפיננסיים יש את מאפייני תזרים המזומנים המפורטים בסעיפים ב4.1.23 ו-4.1.24; וכן

(ג) החשיפה לסיכון אשראי בקבוצת הבסיס של המכשירים הפיננסיים הטבועה בשכבה שווה או נמוכה מהחשיפה לסיכון אשראי של קבוצת הבסיס של המכשירים הפיננסיים (לדוגמה, תנאי זה יתקיים אם בקבוצת המכשירים שבבסיס צפוי הפסד של 50 אחוז כתוצאה מהפסדי אשראי ובכל הנסיבות השכבה יכולה להפסיד 50 אחוז או פחות).

ב4.1.22 הישות חייבת "להסתכל דרך" עד שהיא תוכל לזהות את קבוצת הבסיס של המכשירים אשר יוצרת (ולא רק עוברת) את תזרימי המזומנים. זאת קבוצת הבסיס של המכשירים הפיננסיים.

ב4.1.23 קבוצת הבסיס חייבת לכלול מכשיר אחד או יותר שיש לו תזרימי מזומנים חוזיים שהם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין יתרת הקרן שטרם נפרעה.

ב4.1.24 קבוצת הבסיס של מכשירים פיננסיים עשויה לכלול גם מכשירים ש:

(א) מקטינים את השתנות תזרים המזומנים של המכשירים בסעיף ב4.1.23, וכן, כאשר משלבים עם המכשירים בסעיף ב4.1.23, גורמים לתזרימי מזומנים שהם תשלומי קרן וריבית בלבד בגין יתרת הקרן שטרם נפרעה (לדוגמה תקרת שיעור ריבית או רצפת שיעור ריבית או חוזה

שמצמצם את סיכון האשראי של חלק מהמכשירים בסעיף
ב4.1.233 או של כולם); או

(ב) מתאימים את תזרימי המזומנים של השכבות עם תזרימי
המזומנים של קבוצת מכשירי הבסיס בסעיף ב4.1.233 על
מנת לטפל בהפרשים הנובעים רק מ:

(i) שיעור ריבית קבוע או משתנה;

(ii) המטבע שבו תזרימי המזומנים נקובים, כולל
אינפלציה באותו מטבע; או

(iii) העיתוי של תזרימי המזומנים.

ב4.1.251 אם מכשיר כלשהו בקבוצה אינו מקיים את התנאים בסעיף
ב4.1.233 או בסעיף ב4.1.241, התנאי בסעיף ב4.1.211 סעיף (ב) אינו
מתקיים.

ב4.1.261 אם המחזיק אינו יכול להעריך את התנאים בסעיף ב4.1.211
בהכרה לראשונה, השכבה חייבת להימדד בשווי הוגן. אם קבוצת
הבסיס של המכשירים יכולה להשתנות לאחר ההכרה לראשונה
בדרך כזו שהקבוצה עשויה שלא לקיים את התנאים בסעיפים
ב4.1.233 ו ב4.1.241, השכבה אינה מקיימת את התנאים שבסעיף
ב4.1.211 וחייבת להימדד בשווי הוגן.

אפשרות לייעד נכס פיננסי או התחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (פרק 4.1 ו- 4.2)

ב4.1.271 בכפוף לתנאים בסעיפים 4.1.5 ו- 4.2.2, תקן זה מתיר לישות
לייעד נכס פיננסי, התחייבות פיננסית או קבוצה של מכשירים
פיננסיים (נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או שניהם)
בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בתנאי שהתוצאה של ייעוד כזה
היא מידע רלוונטי יותר.

ב4.1.281 ההחלטה של ישות לייעד נכס פיננסי או התחייבות פיננסית
בשווי הוגן דרך רווח או הפסד דומה לבחירת מדיניות חשבונאית
(למרות, שבניגוד לבחירת מדיניות חשבונאית, אין דרישה שהיא
תיושם באופן עקבי לכל העסקאות הדומות). כאשר לישות יש
בחירה כאמור, סעיף 14(ב) לתקן חשבונאות בינלאומי 8 דורש
שהתוצאה של המדיניות שתבחר תהיה דוחות כספיים
שמספקים מידע מהימן ורלוונטי יותר לגבי ההשפעות של

עסקאות, אירועים או מצבים אחרים על המצב הכספי, תוצאות הפעולות או תזרימי המזומנים של הישות. לדוגמה, במקרה של ייעוד התחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, סעיף 4.2.2 מפרט את שתי הנסיבות בהן הדרישה למידע רלוונטי יותר תתקיים. בהתאם לכך, לבחור בייעוד כאמור בהתאם לסעיף 4.2.2, הישות צריכה להוכיח שהיא מקיימת את אחת משתי הנסיבות האלה (או את שתיהן).

ייעוד מבטל או מקטין משמעותית חוסר הקבלה חשבונאית

ב4.1.29 מדידה של נכס פיננסי או התחייבות פיננסית וסיווג השינויים שהוכרו בשוויים נקבעים לפי סיווג הפריט ואם הפריט הוא חלק מיחס גידור מיועד. דרישות אלה יכולות ליצור חוסר עקביות במדידה או בהכרה (לעיתים מכונה כ"חוסר הקבלה חשבונאית") כאשר, לדוגמה, בהיעדר ייעוד כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, נכס פיננסי היה מסווג כנמדד לאחר הכרה לראשונה בשווי הוגן והתחייבות, שהישות רואה בה כקשורה, הייתה נמדדת לאחר הכרה לראשונה בעלות מופחתת (ללא הכרה בשינויים בשווי הוגן). בנסיבות כאלה, ישות יכולה להסיק שדוחותיה הכספיים היו מספקים מידע רלוונטי יותר אם גם הנכס וגם ההתחייבות היו מסווגים כשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

ב4.1.30 הדוגמאות הבאות מראות מתי תנאי זה יכול להתקיים. בכל המקרים, ישות יכולה להשתמש בתנאי זה על מנת לייעד נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות כשווי הוגן דרך רווח או הפסד רק אם היא מקיימת את הכלל שנקבע בסעיף 4.1.5 או 4.2.2(א).

(א) לישות יש התחייבויות בהתאם לחוזי ביטוח שמדידתן מבוססת על מידע שוטף (כפי שמותר לפי תקן דיווח כספי בינלאומי 4 *חוזי ביטוח*, סעיף 24), ונכסים פיננסיים, שהיא רואה בהם כקשורים, שאילולא כן היו נמדדים בעלות מופחתת.

(ב) לישות יש נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או שניהם שחולקים סיכון, כמו סיכון שיעור ריבית, אשר יוצר שינויים נגדיים בשווי הוגן שנוטים לקזז אחד את השני. אולם, רק חלק מהמכשירים היו נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (כלומר, נגזרים או מכשירים המסווגים כמוחזקים למסחר). יתכן גם מצב שלא מתקיימות הדרישות לחשבונאות גידור, לדוגמה משום שלא מתקיימות דרישות האפקטיביות שבסעיף 88 לתקן חשבונאות בינלאומי 39.

(ג) לישות יש נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או שניהם שחולקים סיכון, כמו סיכון שיעור ריבית, אשר יוצר שינויים נגדיים בשווי הוגן שנוטים לקזז אחד את השני והישות אינה כשירה לחשבונאות גידור משום שאף אחד מהמכשירים אינו נגזר. מעבר לכך, בהיעדר חשבונאות גידור קיים חוסר עקביות משמעותי בהכרה ברווחים והפסדים. לדוגמה, הישות מימנה קבוצה מוגדרת של הלוואות על ידי הנפקת אגרות חוב נסחרות, שהשינויים בשוויין ההוגן נוטים לקזז אחד את השני. אם, בנוסף, הישות רוכשת ומוכרת באופן סדיר את אגרות החוב, אך רוכשת ומוכרת את הלוואות באופן נדיר, אם בכלל, דיווח גם על הלוואות וגם על אגרות החוב בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, מבטל את חוסר העקביות בעיתוי ההכרה ברווחים ובהפסדים, שאילולא כן היה נוצר ממדידת שתיהן בעלות מופחתת והכרה ברווח או בהפסד כל פעם שאגרת חוב נרכשת חזרה.

4.1.31ב במקרים כמו אלה שתוארו בסעיף הקודם, על מנת לייעד, בעת הכרה לראשונה, נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות, שאלמלא כן לא היו נמדדים כך, כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, הייעוד צריך לבטל או להקטין באופן משמעותי את חוסר העקביות במדידה או בהכרה ולספק מידע רלוונטי יותר. מסיבות פרקטיות, הישות אינה נדרשת להתקשר בו זמנית בכל הנכסים וההתחייבויות הגורמים לחוסר העקביות במדידה או בהכרה. מותר שיהיה עיכוב סביר, בתנאי שכל עסקה מיועדת כשווי הוגן דרך רווח או הפסד בעת ההכרה לראשונה בה ובאותה עת עסקאות נותרות כלשהן חזויות להתרחש.

4.1.32ב לא יהיה ניתן לקבל ייעוד של חלק בלבד מהנכסים הפיננסיים וההתחייבויות הפיננסיות, הגורמים לחוסר עקביות, כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם ייעוד זה לא יבטל או יקטין באופן משמעותי את חוסר העקביות ולכן תוצאת פעולה זו לא תהיה מידע רלוונטי יותר. אולם, ניתן לקבל ייעוד של חלק בלבד ממספר נכסים פיננסיים דומים או התחייבויות פיננסיות דומות, אם ייעוד כזה משיג הקטנה משמעותית (וניתן שהקטנה גבוהה יותר מאשר ייעודים מותרים אחרים) בחוסר העקביות. לדוגמה, נניח כי לישות יש מספר התחייבויות פיננסיות המסתכמות בסך של 100 ש"ח ומספר נכסים פיננסיים דומים המסתכמים בסך של 50 ש"ח, אך נמדדים לפי בסיס שונה. הישות יכולה להקטין באופן משמעותי את חוסר העקביות במדידה על ידי ייעוד, בעת הכרה לראשונה, של כל הנכסים ורק חלק מההתחייבויות (לדוגמה, התחייבויות ספציפיות עם סך מצטבר של 45 ש"ח) כשווי הוגן דרך רווח או הפסד. אולם, משום שניתן ליישם את הייעוד כשווי הוגן דרך רווח או הפסד רק לגבי המכשיר הפיננסי

בכללותו, הישות בדוגמה זו חייבת לייעד התחייבות אחת או יותר בשלמותה (או בשלמותן). היא לא יכולה לייעד רכיב של התחייבות (לדוגמה, שינויי שווי שניתן לייחס רק לסיכון אחד, כמו שינויים בשיעור ריבית עוגן (benchmark interest rate)) או חלק יחסי (כלומר, אחוז) של ההתחייבות.

קבוצה של התחייבויות פיננסיות או של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מנוהלת וביצועיה מוערכים על בסיס שווי הוגן

4.1.33ב ישות עשויה לנהל ולהעריך את הביצועים של קבוצה של התחייבויות פיננסיות או של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות באופן כזה שהתוצאה של מדידת אותה קבוצה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד תהיה מידע רלוונטי יותר. הדגש במקרה זה הוא על האופן בו הישות מנהלת ומעריכה ביצועים, ולא על מהות המכשירים הפיננסיים שלה.

4.1.34ב לדוגמה, ישות יכולה להשתמש בתנאי זה כדי לייעד התחייבויות פיננסיות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם היא מקיימת את הכלל בסעיף 4.2.2 סעיף (ב) ולישות יש נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שחולקים סיכון אחד, או יותר, וסיכונים אלה מנוהלים ומוערכים על בסיס שווי הוגן בהתאם למדיניות מתועדת לניהול נכסים והתחייבויות. דוגמה לכך יכולה להיות ישות שהנפיקה "מוצרים מובנים" (structured products), הכוללים נגזרים משובצים מרובים ומנהלת את הסיכונים הנוצרים על בסיס שווי הוגן באמצעות שילוב של מכשירים פיננסיים נגזרים ולא-נגזרים.

4.1.35ב כפי שצוין לעיל, תנאי זה נסמך על האופן בו הישות מנהלת ומעריכה ביצועים של קבוצת המכשירים הפיננסיים הנבחרים. לפיכך, (בהתאם לדרישת הייעוד בעת הכרה לראשונה) ישות שמייצגת נכסים פיננסיים כשווי הוגן דרך רווח או הפסד על בסיס תנאי זה, צריכה לייעד כך את כל המכשירים הפיננסיים הכשירים שמנוהלים ומוערכים יחד.

4.1.36ב תיעוד אסטרטגית הישות אינו נדרש להיות נרחב, אך צריך להיות מספק על מנת להוכיח ציות לדרישות סעיף 4.2.2 סעיף (ב). תיעוד כזה אינו נדרש לגבי כל פריט בודד, אלא יכול להיות על בסיס תיק. לדוגמה, אם מערכת ניהול ביצועים של מחלקה - כפי שאושרה על ידי אנשי מפתח ניהוליים של הישות - מוכיח באופן ברור שביצועיה מוערכים על בסיס תשואה כוללת, לא נדרש שום תיעוד נוסף על מנת להוכיח ציות לדרישות סעיף 4.2.2 סעיף (ב).

נגזרים משובצים (פרק 4.3)

4.3.1ב כאשר ישות הופכת להיות צד למכשיר מעורב עם מארח שאינו נכס בתחולת תקן זה, סעיף 4.3.3 דורש מהישות לזהות נגזר משובץ כלשהו, להעריך אם נדרשת הפרדה של הנגזר המשובץ, ולגבי אלה שנדרש להפרידם, למדוד את הנגזרים בשווי הוגן בעת הכרה לראשונה וגם לאחר מכן.

4.3.2ב אם לחוזה מארח אין מועד פדיון מוצהר או קבוע מראש והוא מייצג זכות שייר בנכסים נטו של ישות, אז המאפיינים והסיכונים הכלכליים שלו הם אלה של מכשיר הוני, ונגזר משובץ יצטרך להיות בעל מאפיינים הוניים הקשורים לאותה ישות על מנת שיחשב כקשור באופן הדוק. אם החוזה המארח אינו מכשיר הוני ומקיים את ההגדרה של מכשיר פיננסי, אז המאפיינים והסיכונים הכלכליים שלו הם אלה של מכשיר חוב.

4.3.3ב נגזר משובץ שאינו אופציה (כמו חוזה אקדמה או החלפה משובצים) מופרד מהחוזה המארח שלו על בסיס התנאים המהותיים המוצהרים או המשתמעים שלו, כך שכתוצאה יהיה לו שווי הוגן אפס בעת ההכרה לראשונה. נגזר משובץ המבוסס על אופציה (כמו אופציית מכר, רכש, תקרה, רצפה או אופציית החלפה) מופרד מהחוזה המארח שלו על בסיס התנאים המוצהרים של מאפיין האופציה. הערך בספרים הראשוני של המכשיר המארח הוא הסכום שנותר לאחר הפרדת הנגזר המשובץ.

4.3.4ב באופן כללי, מספר נגזרים משובצים במכשיר יחיד מטופלים כנגזר משובץ מורכב יחיד. אולם, נגזרים משובצים שמסווגים כהון (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 32) מטופלים בנפרד מאלה המסווגים כנכסים או כהתחייבויות. בנוסף, אם למכשיר יש יותר מנגזר משובץ אחד ונגזרים אלה קשורים לחשיפות סיכון שונות וניתנים להפרדה בנקל ובלתי תלויים אחד בשני, הם מטופלים בנפרד זה מזה.

4.3.5ב המאפיינים והסיכונים הכלכליים של נגזר משובץ אינם קשורים באופן הדוק לחוזה המארח (סעיף 4.3.3 סעיף (א)) בדוגמאות שלהלן. בדוגמאות אלה, בהנחה כי התנאים בסעיפים 4.3.3 סעיף (ב) ו- (ג) מתקיימים, ישות מטפלת בנגזר המשובץ בנפרד מהחוזה המארח.

(א) אופציית מכר, המשובצת במכשיר המאפשרת למחזיק לדרוש מהמנפיק לרכוש חזרה את המכשיר תמורת סכום מזומן או נכסים אחרים שמתנה על בסיס השינויים

במחיר או מדד של מניות או סחורת יסוד, אינה קשורה באופן הדוק למכשיר חוב מארח.

(ב) אופציה או הוראה אוטומטית להאריך את התקופה, שנותרה עד למועד הפדיון של מכשיר חוב, אינה קשורה באופן הדוק למכשיר החוב המארח, אלא אם קיים תיאום מקביל לשיעור ריבית השוק השוטף המקורב בעת ההארכה. אם ישות מנפיקה מכשיר חוב והמחזיק במכשיר חוב זה כותב אופציית רכש על מכשיר החוב לצד שלישי, המנפיק מתייחס לאופציית הרכש כהארכת התקופה עד למועד הפדיון של מכשיר החוב אם המנפיק יכול להידרש להשתתף בהארכת התקופה (remarketing) של מכשיר החוב או לאפשר אותה כתוצאה ממימוש אופציית הרכש.

(ג) תשלומי ריבית או תשלומי קרן, צמודי הון שמשוברים במכשיר חוב או בחוזה ביטוח מארח - לפיהם הסכום של הריבית או הקרן צמודים לערך של מכשירים הוניים - אינם קשורים באופן הדוק למכשיר המארח משום שהסיכונים הטבועים במכשיר המארח ובנגזר המשוּבָּץ אינם דומים.

(ד) תשלומי ריבית או תשלומי קרן הצמודים למדד סחורות יסוד שמשוברים במכשיר חוב או בחוזה ביטוח מארח - לפיהם הסכום של הריבית או הקרן צמודים למחיר של סחורת יסוד (כמו זהב) - אינם קשורים באופן הדוק למכשיר המארח משום שהסיכונים הטבועים במכשיר המארח ובנגזר המשוּבָּץ אינם דומים.

(ה) אופציית רכש, מכר או אופציית פירעון מוקדם, המשוּבָּצת בחוזה חוב מארח או בחוזה ביטוח מארח, אינה קשורה באופן הדוק לחוזה המארח, אלא אם:

(i) מחיר המימוש של האופציה שווה בקירוב, בכל מועד מימוש, לעלות המופחתת של מכשיר החוב המארח או לערך בספרים של חוזה הביטוח המארח; או

(ii) מחיר המימוש של אופציית הפירעון המוקדם מפצה את המלווה על סכום שאינו עולה על הערך הנוכחי המשוער של הריבית שהמלווה מפסיד ליתרת התקופה של החוזה המארח. הריבית שהמלווה מפסיד היא המכפלה של סכום הקרן שנפרע בפירעון מוקדם בהפרש בין שיעורי הריבית. ההפרש בין שיעורי הריבית הוא עודף שיעור הריבית האפקטיבי

של החוזה המארח על שיעור הריבית האפקטיבי שהישות תקבל במועד הפירעון המוקדם אם היא תשקיע את סכום הקרן שנפרע בפירעון מוקדם בחוזה דומה ליתרת התקופה של החוזה המארח.

ההערכה אם אופציית רכש או מכר קשורה באופן הדוק לחוזה חוב מארח נעשית לפני שמפרידים את המרכיב ההוני של מכשיר חוב ניתן להמרה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 32.

(ו) נגזרי אשראי, שמשוברים במכשיר חוב מארח ושמהאפשרים לצד אחד ("מוטב") להעביר את סיכון האשראי של נכס מסוים, שיתכן ואינו בבעלותו, לצד אחר ("ערב"), אינם קשורים באופן הדוק למכשיר החוב המארח. נגזרי אשראי כאלה מהאפשרים לערב לקבל על עצמו את סיכון האשראי המיוחס לנכס מבלי שהוא יהיה בבעלותו הישירה.

4.3.6ב דוגמה למכשיר מעורב היא מכשיר פיננסי שמקנה למחזיק זכות למכור חזרה את המכשיר הפיננסי למנפיק תמורת סכום מזומן או נכסים פיננסיים אחרים, שמשתנה על בסיס השינוי במדד של מניות או סחורות יסוד שיכול לעלות או לרדת ("מכשיר בר מכר"). למעט אם המנפיק, בעת הכרה לראשונה, מייעד את המכשיר בר המכר כהתחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, הוא נדרש להפריד נגזר משובץ (משמע, תשלום הקרן בהצמדה למדד) בהתאם לסעיף 4.3.3, משום שהחוזה המארח הוא מכשיר חוב בהתאם לסעיף 4.3.2 ותשלום הקרן בהצמדה למדד אינו קשור באופן הדוק למכשיר חוב מארח בהתאם לסעיף 4.3.5א. משום שתשלום הקרן יכול לעלות ולרדת, הנגזר המשובץ הוא נגזר שאינו אופציה ששוויו צמוד למשתנה הבסיס.

4.3.7ב במקרה של מכשיר בר מכר שיכול להימכר חזרה בכל רגע נתון תמורת מזומן השווה לחלק יחסי משווי הנכסים נטו של ישות (כמו יחידות של קרן נאמנות פתוחה [open-ended mutual fund] או מוצרי השקעה מסוימים הצמודים ליחידות [unit-linked investment products]), ההשפעה של הפרדת נגזר משובץ וטיפול חשבונאי לכל רכיב היא למדוד את המכשיר המשולב בסכום הפדיון לשלם בסוף תקופת הדיווח אם המחזיק היה מממש את הזכות שלו למכור חזרה את המכשיר למנפיק.

4.3.8ב המאפיינים והסיכונים הכלכליים של נגזר משובץ קשורים באופן הדוק למאפיינים ולסיכונים הכלכליים של החוזה המארח בדוגמאות שלהלן. בדוגמאות אלה, ישות אינה מטפלת בנגזרים המשוברים בנפרד מהחוזה המארח.

(א) נגזר משובץ, שבו הבסיס הוא שיעור ריבית או מדד שיעורי ריבית, שיכול לשנות את סכום הריבית שאילולא כן היה משולם או מתקבל בגין חוזה חוב או חוזה ביטוח מארחים הנושאים ריבית, קשור באופן הדוק לחוזה המארח, אלא אם ניתן לסלק את המכשיר המשולב באופן שהמחזיק לא ישיב באופן מהותי את כל השקעתו שהוכרה או אם הנגזר המשובץ יכול לפחות להכפיל את שיעור התשואה המקורי של המחזיק מהחוזה המארח וכתוצאה מהנגזר המשובץ שיעור התשואה יהיה לפחות כפול מתשואת השוק של חוזה עם אותם תנאים כמו של החוזה המארח.

(ב) חוזה רצפה או תקרה משובץ על שיעור הריבית של חוזה חוב או של חוזה ביטוח קשור באופן הדוק לחוזה המארח, בתנאי שבעת הנפקת החוזה, התקרה היא בשיעור ריבית השוק או גבוהה ממנו והרצפה היא בשיעור ריבית השוק או נמוכה ממנו, והתקרה או הרצפה אינן ממונפות (leveraged) ביחס לחוזה המארח. בדומה, הוראות שנכללות בחוזה לקנייה או מכירה של נכס (לדוגמה סחורת יסוד), שיוצרות תקרה ורצפה על המחיר שישולם או שיתקבל עבור הנכס, קשורות באופן הדוק לחוזה המארח אם גם התקרה וגם הרצפה הן מחוץ לכסף בעת ההתקשרות והן אינן ממונפות.

(ג) נגזר מטבע חוץ משובץ, שמספק זרם של תשלומי קרן וריבית הנקובים במטבע חוץ ושמשולב במכשיר חוב מארח (לדוגמה, אגרת חוב דו-מטבעית [dual currency bond]), קשור באופן הדוק למכשיר החוב המארח. נגזר כזה לא מופרד מהמכשיר המארח משום שתקן חשבונאות בינלאומי 21 דורש כי רווחי והפסדי מטבע חוץ בגין פריטים כספיים יוכרו ברווח או הפסד.

(ד) נגזר מטבע חוץ, המשובץ בחוזה מארח שהוא חוזה ביטוח או מכשיר לא פיננסי (כמו חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי כאשר המחיר נקוב במטבע חוץ), קשור באופן הדוק לחוזה המארח בתנאי שהוא אינו ממונף, אינו כולל מאפיין אופציה, ודורש תשלומים הנקובים באחד מהמטבעות הבאים:

(i) מטבע הפעילות של צד משמעותי כלשהו לחוזה זה;

(ii) המטבע שבו נקוב המחיר של הסחורה או של השירות הקשורים, שנרכשים או שנמסרים, באופן שיגרתו

בעסקאות מסחריות בעולם (כמו דולר של ארה"ב לגבי עסקאות בנפט גולמי); או

(iii) מטבע שמשתמשים בו בדרך כלל בחוזים לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים בסביבה הכלכלית שבה מתרחשת העסקה (לדוגמה, מטבע יציב ונזיל יחסית שמשתמשים בו בדרך כלל בעסקאות מסחריות מקומיות או במסחר חיצוני).

(ה) אופציית פירעון מוקדם המשובצת ברצועת ריבית בלבד או רצועת קרן בלבד קשורה באופן הדוק לחוזה המארח בתנאי שהחווה המארח (i) נוצר לראשונה מהפרדת הזכות לקבל תזרימי מזומנים חוזיים של מכשיר פיננסי, שכשלעצמו אינו כולל נגזר משובץ, וכן (ii) אינו כולל תנאים כלשהם שאינם נמצאים בחוזה החוב המארח המקורי.

(ו) נגזר המשובץ בחוזה חכירה מארח קשור באופן הדוק לחוזה המארח אם הנגזר המשובץ הוא (i) מדד הקשור לאינפלציה כמו הצמדת תשלומי חכירה למדד המחירים לצרכן (בתנאי שהחכירה אינה ממונפת והמדד מתייחס לאינפלציה בסביבה הכלכלית של הישות עצמה), (ii) דמי שכירות מותנים המבוססים על מכירות קשורות או (iii) דמי שכירות מותנים המבוססים על שיעורי ריבית משתנים.

(ז) מאפיין הצמדה ליחידה (a unit-linking feature), המשובץ במכשיר פיננסי מארח או בחוזה ביטוח מארח, קשור באופן הדוק למכשיר המארח או לחוזה המארח אם התשלומים, הנקובים ביחידות, נמדדים בערך שוטף ליחידה שמשקף את שווי ההוגן של נכסי הקרן. מאפיין הצמדה ליחידה הוא תנאי חוזי שדורש תשלומים נקובים ביחידות של קרן השקעות פנימית או חיצונית.

(ח) נגזר המשובץ בחוזה ביטוח קשור באופן הדוק לחוזה הביטוח המארח אם הנגזר המשובץ וחווה הביטוח המארח הם כל כך תלויים אחד בשני שישות אינה יכולה למדוד את הנגזר המשובץ בנפרד (משמע, ללא התחשבות בחוזה המארח).

מכשירים הכוללים נגזרים משובצים

4.3.9ב כאמור בסעיף 4.3.1ב, כאשר ישות הופכת להיות צד למכשיר מעורב עם חוזה מעורב שאינו נכס שבתחולת תקן זה, שכולל נגזר משובץ אחד או יותר, סעיף 4.3.3 דורש מהישות לזהות נגזר משובץ כזה כלשהו, להעריך אם נדרש להפרידו מהחוזה המארח, ולגבי אלה שנדרש להפרידם, למדוד את הנגזרים בשווי הוגן בעת הכרה לראשונה וגם לאחר מכן. דרישות אלה עשויות להיות מורכבות יותר או לגרום למדידות פחות מהימנות, מאשר מדידת המכשיר בכללותו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. מסיבה זו, התקן מאפשר לייעד את המכשיר בכללותו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

4.3.10ב ניתן להשתמש בייעוד כזה בין אם סעיף 4.3.3 דורש להפריד את הנגזרים המשובצים מהחוזה המארח או אוסר על הפרדה כזו. אולם, סעיף 4.3.5 לא היה מצדיק ייעוד המכשיר המעורב כשווי הוגן דרך רווח או הפסד במקרים המפורטים בסעיף 4.3.5 סעיף (א) ו- (ב), משום שפעולה כזו לא תפחית את המורכבות או תגדיל את המהימנות.

בחינה מחדש של נגזרים משובצים

4.3.11ב בהתאם לסעיף 4.3.3, ישות תבחן אם נדרש להפריד נגזר משובץ מהחוזה המארח ולטפל בו כנגזר כאשר הישות הופכת לראשונה להיות צד לחוזה. בחינה מחדש לאחר מכן אסורה, אלא אם חל שינוי בתנאי החוזה אשר משנה באופן משמעותי את תזרימי המזומנים שהיו נדרשים בהתאם לחוזה אלמלא בוצע השינוי, ובמקרה כזה נדרשת בחינה מחדש. ישות קובעת אם שינוי בתזרימי מזומנים הינו משמעותי באמצעות הבאה בחשבון של המידה שבה תזרימי המזומנים העתידיים החזויים הקשורים לנגזר המשובץ, לחוזה המארח, או לשניהם, השתנו, ואם השינוי הינו משמעותי יחסית לתזרימי המזומנים שנחזו קודם לכן בגין החוזה.

4.3.12ב סעיף 4.3.11ב אינו חל על נגזרים משובצים בחוזים שנרכשו:

- (א) בצירוף עסקים (בהתאם להגדרתו בתקן דיווח כספי בינלאומי 3 צירופי עסקים);
- (ב) בצירוף של ישויות או עסקים תחת אותה שליטה כמתואר בסעיפים ב-1-4 לתקן דיווח כספי בינלאומי 3; או
- (ג) ביצירה של עסקה משותפת בהתאם להגדרתה בתקן דיווח כספי בינלאומי 11 הסדרים משותפים

או לבחינה מחדש האפשרית שלהם במועד הרכישה*.

סיווג מחדש של נכסים פיננסיים (פרק 4.4)

4.4.1 סעיף 4.4.1 דורש מישות לסווג מחדש נכסים פיננסיים אם המטרה של המודל העסקי של הישות לניהול אותם נכסים פיננסיים משתנה. שינויים כאלה צפויים להיות נדירים מאוד. שינויים כאלה חייבים להיקבע על ידי ההנהלה הבכירה של הישות כתוצאה משינויים חיצוניים או פנימיים וחייבים להיות משמעותיים לפעילויות של הישות וניתנים להוכחה לצדדים חיצוניים. דוגמאות לשינוי במודל העסקי כוללות:

(א) לישות יש תיק של הלוואות מסחריות שהיא מחזיקה למכירה בטווח הקצר. הישות רוכשת חברה שמנהלת הלוואות מסחריות ויש לה מודל עסקי לפיו הלוואות מוחזקות במטרה לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים. התיק של הלוואות המסחריות אינו מוצע עוד למכירה, והתיק מנוהל כעת יחד עם הלוואות המסחריות שנרכשו וכולן מוחזקות כעת על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים.

(ב) חברה לשירותים פיננסיים מחליטה לסגור את עסק המשכנתאות הקמעונאיות. עסק זה אינו מבצע עסקאות חדשות והפירמה לשירותים פיננסיים משווקת באופן פעיל את תיק המשכנתאות למכירה.

4.4.2 שינוי במטרה של המודל העסקי של הישות חייב להתבצע לפני מועד הסיווג מחדש. לדוגמה, אם פירמה לשירותים פיננסיים החליטה ב-15 בפברואר לסגור את עסק המשכנתאות הקמעונאיות שלה ולכן חייבת לסווג מחדש את כל הנכסים הפיננסיים המושפעים ב-1 באפריל (כלומר ביום הראשון של תקופת הדיווח הבאה של הישות), הישות חייבת שלא לקבל עסקאות משכנתאות קמעונאיות חדשות או לעסוק בדרך אחרת בפעילויות באופן עקבי עם המודל העסקי הקודם שלה לאחר ה-15 בפברואר.

4.4.3 הדוגמאות הבאות אינן שינויים במודל העסקי:

(א) שינוי בכוונה המתייחס לנכסים פיננסיים מסוימים (גם בנסיבות של שינויים משמעותיים בתנאי השוק).

* תקן דיווח כספי בינלאומי 3 מתייחס לרכישה של חוזים עם נגזרים משובצים בצירוף עסקים.

(ב) היעלמות זמנית של שוק מסוים לנכסים פיננסיים.

(ג) העברה של נכסים פיננסיים בין חלקים של הישות בעלי מודלים עסקיים שונים.

מדידה (פרק 5)

מדידה לראשונה (פרק 5.1)

5.1.1ב השווי ההוגן של נכס פיננסי בהכרה לראשונה הוא באופן רגיל מחיר העסקה (כלומר השווי ההוגן של התמורה שניתנה, ראה גם סעיף 5.1.א2 ותקן דיווח כספי בינלאומי 13). אולם, אם חלק מהתמורה שניתנה או התקבלה היא עבור משהו פרט למכשיר הפיננסי ישות תמדוד את השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לדוגמה, ניתן למדוד את השווי ההוגן של הלוואה לזמן ארוך או חייב לזמן ארוך שאינם נושאים ריבית כערך נוכחי של כל תקבולי המזומנים העתידיים המהווים לפי שיעור(י) ריבית שוק של מכשיר דומה (דומה מבחינת מטבע, תקופה, סוג שיעור ריבית או גורמים אחרים) בעל דירוג אשראי דומה. תשלום נוסף כלשהו הוא הוצאה או הקטנת הכנסה, אלא אם הוא כשיר להכרה כסוג אחר של נכס.

5.1.2ב אם הישות יוצרת הלוואה שנושאת שיעור ריבית שאינו שיעור ריבית השוק (לדוגמה 5 אחוזים כאשר שיעור השוק להלוואות דומות הוא 8 אחוזים), ומקבלת עמלת תשלום מראש כפיצוי, הישות מכירה בהלוואה בשוויה ההוגן, כלומר בניכוי העמלה שהתקבלה.

5.1.א2ב הראיה הטובה ביותר לשווי ההוגן של מכשיר פיננסי בהכרה לראשונה היא באופן רגיל מחיר העסקה (כלומר, השווי ההוגן של התמורה שניתנה או שהתקבלה, ראה גם תקן דיווח כספי בינלאומי 13). אם ישות קובעת שהשווי ההוגן בעת ההכרה לראשונה שונה ממחיר העסקה כמוזכר בסעיף 5.1.א1, הישות תטפל באותו מועד במכשיר זה כלהלן:

(א) במדידה שנדרשת על ידי סעיף 5.1.1, אם שווי הוגן זה נתמך על ידי מחיר מצוטט בשוק פעיל עבור נכס זהה או התחייבות זהה (כלומר נתון רמה 1) או מבוסס על טכניקת הערכה שמשמשת רק בנתונים משווקים שניתנים לצפייה. ישות תכיר בהפרש שבין השווי ההוגן בהכרה לראשונה לבין מחיר העסקה כרווח או הפסד.

(ב) בכל המקרים האחרים, המדידה שנדרשת על ידי סעיף 5.1.1, מותאמת כדי לדחות את ההפרש בין השווי ההוגן בהכרה לראשונה לבין מחיר העסקה. לאחר הכרה לראשונה, הישות תכיר בהפרש שנדחה כרווח או הפסד רק במידה שבה הוא נובע משינוי בגורם (כולל זמן) שמשתתפים בשוק יביאו בחשבון בעת תמחור הנכס או ההתחייבות.

מדידה עוקבת של נכסים פיננסיים (פרק 5.2)

5.2.1ב אם מכשיר פיננסי שהוכר לפני כן כנכס פיננסי נמדד בשווי הוגן והשווי ההוגן שלו יורד מתחת לאפס, זאת התחייבות פיננסית שנמדדת בהתאם לסעיף 4.2.1. אולם, חוזים מעורבים עם חוזים מארחים שהם נכסים בתחולת תקן זה ימדדו תמיד בהתאם לסעיף 4.3.2.

5.2.2ב הדוגמה הבאה ממחישה את הטיפול החשבונאי בעלויות עסקה במדידה לראשונה ובמדידה עוקבת של נכס פיננסי שנמדד בשווי הוגן כשהשינויים נזקפים לרווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5. ישות רוכשת נכס תמורת 100 ש"ח בתוספת עמלה בסך 2 ש"ח. בתחילה, הישות מכירה בנכס ב- 102 ש"ח. תקופת הדיווח מסתיימת יום לאחר מכן, כאשר מחיר השוק המצוטט של הנכס הוא 100 ש"ח. אם הנכס היה נמכר, היה צורך לשלם עמלה בסך 3 ש"ח. באותו מועד, הישות מודדת את הנכס ב- 100 ש"ח (ללא התייחסות לעמלה האפשרית במכירה) ומכירה בהפסד של 2 ש"ח ברווח כולל אחר.

5.2.א2 המדידה העוקבת של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית וההכרה העוקבת ברווחים והפסדים המתוארים בסעיף 5.1.א2 יהיו עקביים עם הדרישות של תקן זה.

סיווג מחדש (פרק 5.3)

ב5.4.13-5.4.13ב [בוטלו]

השקעות במכשירים הוניים וחוזים על השקעות כאלה

5.4.14ב כל ההשקעות במכשירים הוניים וחוזים על מכשירים אלה חייבים להימדד בשווי הוגן. אולם, בנסיבות מוגבלות, עלות עשויה להיות אומדן מתאים לשווי הוגן. זה יכול להיות המקרה אם מידע עדכני יותר למדידת השווי ההוגן אינו ניתן להשגה, או אם יש תחום רחב למדידות שווי הוגן אפשריות ועלות מייצגת את האומדן הטוב ביותר של שווי הוגן בתחום זה.

5.4.15ב סימנים לכך שעלות עשויה שלא לייצג שווי הוגן כוללים :

- (א) שינוי משמעותי בביצועים של הישות המושקעת לעומת תקציבים, תוכניות או יעדי ביניים.
- (ב) שינויים בציפיות שיעדי ביניים של המוצר הטכני של הישות המושקעת יושגו.
- (ג) שינוי משמעותי בשוק להון של הישות המושקעת או למוצריה או למוצריה הפוטנציאליים.
- (ד) שינוי משמעותי בכלכלה העולמית או בסביבה הכלכלית בה פועלת הישות המושקעת.
- (ה) שינוי משמעותי בביצועים של ישויות דומות, או בהערכות השווי שישומו על ידי השוק הכולל.
- (ו) עניינים פנימיים של הישות המושקעת כגון תרמית, סכסוכים מסחריים, תביעות, שינויים בהנהלה או באסטרטגיה.
- (ז) ראיות מעסקאות חיצוניות בהון של הישות המושקעת, הן על ידי הישות המושקעת (כגון הנפקה חדשה של הון), או על ידי העברות של מכשירים הונניים בין צדדים שלישיים.

5.4.16ב הרשימה בסעיף 5.4.15ב אינה ממצה. ישות תשתמש בכל המידע בנוגע לביצועים ולפעולות של הישות המושקעת אשר הפך ניתן להשגה לאחר מועד ההכרה לראשונה. במידה שקיימים גורמים רלוונטיים כאלה, הם עשויים להצביע על כך שעלות עשויה שלא לייצג שווי הוגן. במקרים כאלה, הישות חייבת למדוד שווי הוגן.

5.4.17ב עלות היא אף פעם לא האומדן הטוב ביותר לשווי הוגן של השקעות במכשירים הונניים מצוטטים (או חוזים על מכשירים הונניים מצוטטים).

רווחים והפסדים (פרק 5.7)

5.7.1ב סעיף 5.7.5 מתיר לישות לבצע בחירה שאינה ניתנת לביטול להציג ברווח כולל אחר שינויים בשווי ההוגן של השקעה במכשיר הוני שאינה מוחזקת למסחר. בחירה זו נעשית על בסיס של כל מכשיר בנפרד (כלומר כל מניה בנפרד). סכומים שמוצגים ברווח

כולל אחר לא יועברו לאחר מכן לרווח או הפסד. אולם, הישות יכולה להעביר את הרווח או ההפסד המצטבר בתוך ההון. דיבידנדים מהשקעות כאלה מוכרים ברווח או הפסד בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 18 אלא אם הדיבידנד מייצג בבירור החזר של חלק מהעלות של ההשקעה.

5.7.2ב ישות מיישמת את תקן חשבונאות בינלאומי 21 השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ לנכסים פיננסיים ולהתחייבויות פיננסיות שהם פריטים כספיים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21 ונקובים במטבע חוץ. תקן חשבונאות בינלאומי 21 דורש שהפסדי שער או רווחי שער כלשהם בגין נכסים כספיים ובגין התחייבויות כספיות יוכרו ברווח או הפסד. חריג לכך הוא פריט כספי המיועד כמכשיר מגדר בגידור תזרים מזומנים (ראה סעיפים 95-101 לתקן חשבונאות בינלאומי 39) או גידור של השקעה נטו (ראה סעיף 102 לתקן חשבונאות בינלאומי 39).

5.7.3ב סעיף 5.7.5 מתיר לישות לבצע בחירה שאינה ניתנת לביטול להציג ברווח כולל אחר שינויים בשווי ההוגן של השקעה במכשיר הוני שאינה מוחזקת למסחר. השקעה כזו אינה פריט כספי. בהתאם לכך, הרווח או ההפסד המוצגים ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5 כוללים כל רכיב הפרשי שער קשור.

5.7.4ב אם קיימים יחסי גידור בין נכס כספי לא נגזר לבין התחייבות כספית לא נגזרת, שינויים ברכיב הפרשי שער של מכשירים פיננסיים אלה מוצגים ברווח או הפסד.

התחייבויות שיועדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

5.7.5ב כאשר ישות מייעדת התחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, עליה לקבוע אם הצגה ברווח כולל אחר של ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות תיצור או תגדיל חוסר הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד. חוסר הקבלה חשבונאית יוצר או יגדל אם התוצאה של הצגת ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות ברווח כולל אחר תהיה חוסר הקבלה גדול יותר ברווח או הפסד מאשר המצב בו סכומים אלה יוצגו ברווח או הפסד.

5.7.6ב על מנת לבצע קביעה זו, ישות צריכה להעריך אם היא מצפה שההשפעות של השינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות יקוזזו ברווח או הפסד על ידי השינוי בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי אחר הנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. ציפייה כזו חייבת להיות מבוססת על קשר כלכלי בין המאפיינים של ההתחייבות לבין המאפיינים של המכשיר הפיננסי האחר.

5.7.7ב קביעה זו מבוצעת בהכרה לראשונה ואין לבחון אותה מחדש. מטעמים מעשיים, הישות אינה צריכה להתקשר בכל הנכסים ובכל ההתחייבויות שגורמים לחוסר הקבלה חשבונאית בדיוק באותו זמן. מותר שיהיה עיכוב סביר בתנאי שעסקאות נותרות כלשהן חזויות להתרחש. ישות צריכה ליישם באופן עקבי את המתודולוגיה שלה לקביעה אם הצגה של השפעות השינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות ברווח כולל אחר תיצור או תגדיל חוסר הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד. אולם, ישות יכולה להשתמש במתודולוגיות שונות כאשר קיימים יחסים כלכליים שונים בין המאפיינים של ההתחייבויות שיועדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד לבין המאפיינים של מכשירים פיננסיים אחרים. תקן דיווח כספי בינלאומי 7 דורש מישות לספק גילויים איכותיים בביאורים לדוחות הכספיים לגבי המתודולוגיה שלה לביצוע קביעה זו.

5.7.8ב אם חוסר הקבלה כזה יוצר או יגדל, הישות נדרשת להציג את כל השינויים בשווי ההוגן (כולל ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות) ברווח או הפסד. אם חוסר הקבלה כזה לא יוצר או יגדל, הישות נדרשת להציג את ההשפעות של השינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות ברווח כולל אחר.

5.7.9ב סכומים שהוצגו ברווח כולל אחר לא יועברו לאחר מכן לרווח או הפסד. אולם, הישות יכולה להעביר את הרווח או הפסד המצטבר בתוך ההון.

5.7.10ב הדוגמה הבאה מתארת מצב שבו נוצר חוסר הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד אם ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות היו מוצגים ברווח כולל אחר. בנק למשכנתאות מספק הלוואות ללקוחות ומממן את הלוואות אלה על ידי מכירת אגרות חוב עם מאפיינים מקבילים (לדוגמה, סכום העומד לפירעון, פרופיל החזרים, תקופה ומטבע) בשוק. התנאים החוזיים של ההלוואה מתירים ללקוח המשכנתא לפרוע מוקדם את הלוואתו (כלומר, למלא את מחויבותו לבנק) על ידי קניית אגרת החוב המקבילה בשווי הוגן בשוק והעברתה לבנק למשכנתאות. כתוצאה מהזכות החוזית לפירעון מוקדם, אם איכות האשראי של אגרת החוב יורדת (ולכן השווי ההוגן של ההתחייבות של הבנק למשכנתאות פוחת), השווי ההוגן של נכס ההלוואה של הבנק למשכנתאות פוחת גם הוא. השינוי בשווי ההוגן של הנכס משקף את הזכות החוזית של לקוח המשכנתא לפרוע מוקדם את הלוואת המשכנתא על ידי קניית אגרת החוב שבבסיס בשווי הוגן (אשר, בדוגמה זו, פחת) והעברת אגרת החוב לבנק למשכנתאות. לפיכך, ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות (אגרת החוב) יקוזזו ברווח או הפסד על ידי השינוי המקביל בשווי ההוגן של הנכס הפיננסי (ההלוואה).

אם ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות היו מוצגות ברווח כולל אחר, היה חוסר הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד. לפיכך, הבנק למשכנתאות נדרש להציג את כל השינויים בשווי ההוגן של ההתחייבות (כולל ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות) ברווח או הפסד.

5.7.11ב בדוגמה בסעיף 5.7.10, קיים קשר חוזי בין ההשפעות של השינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות לבין השינויים בשווי ההוגן של הנכס הפיננסי (כלומר, כתוצאה מהזכות החוזית של לקוח המשכנתא לפרוע מוקדם את ההלוואה על ידי רכישת אגרת החוב בשווי הוגן והעברתה לבנק למשכנתאות). אולם, חוסר הקבלה חשבונאית עשויה להתרחש גם בהיעדר הקשר החוזי.

5.7.12ב לצורך יישום הדרישות בסעיפים 5.7.7 ו- 5.7.8, חוסר הקבלה חשבונאית אינו נגרם רק משיטת המדידה שישות משתמשת בה לקבוע את ההשפעות של שינויים בסיכון אשראי של התחייבות. חוסר הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד ינבע רק כאשר ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות (כמוגדר בתקן דיווח כספי בינלאומי 7) חזויות להיות מקוזזות על ידי שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי אחר. חוסר הקבלה הנובע רק משיטת המדידה (כלומר, בגלל שישות אינה מבודדת שינויים בסיכון האשראי של התחייבות משינויים אחרים בשווייה ההוגן) אינו משפיע על הקביעה הנדרשת בסעיף 5.7.7 ו- 5.7.8. לדוגמה, ישות יכולה לבדד שינויים בסיכון האשראי של התחייבות משינויים בסיכון נזילות. אם הישות מציגה את ההשפעה המשולבת של שני הגורמים ברווח כולל אחר, חוסר הקבלה עשוי להתרחש מאחר ששינויים בסיכון נזילות עשויים להיכלל במדידת שווי הוגן של הנכסים הפיננסיים של הישות וכל השינוי בשווי ההוגן מוצג ברווח או הפסד. אולם, חוסר הקבלה כזה נגרם על ידי חוסר דיוק במדידה, ולא יחסי הקיזוז המתוארים בסעיף 5.7.6 ולכן אינו משפיע על הקביעה הנדרשת בסעיפים 5.7.7 ו- 5.7.8.

המשמעות של 'סיכון אשראי'

5.7.13ב תקן דיווח כספי בינלאומי 7 מגדיר סיכון אשראי כהסיכון שצד אחד למכשיר פיננסי יגרום להפסד פיננסי אצל הצד האחר על ידי אי עמידה במחויבות. הדרישה בסעיף 5.7.7 סעיף (א) מתייחסת לסיכון שהמנפיק לא יעמוד בביצוע של אותה התחייבות מסוימת. היא אינה מתייחסת בהכרח לאיכות האשראי של המנפיק. לדוגמה, אם ישות מנפיקה התחייבות המובטחת בשעבוד על נכס (collateralised liability) והתחייבות שאינה מובטחת בשעבוד על נכס, שהן זהות מלבד הבדל זה, סיכון

האשראי של שתי התחייבויות אלה יהיה שונה, למרות שהן הונפקו על ידי אותה ישות. סיכון האשראי על ההתחייבות המובטחת בשעבוד על נכס יהיה נמוך יותר מסיכון האשראי על ההתחייבות שאינה מובטחת בשעבוד על נכס. סיכון האשראי על ההתחייבות המובטחת בשעבוד על נכס עשוי להיות קרוב לאפס.

5.7.14ב לצורך יישום הדרישה בסעיף 5.7.7 סעיף (א), סיכון אשראי שונה מסיכון ביצוע ספציפי לנכס. סיכון ביצוע ספציפי לנכס אינו מתייחס לסיכון שישות לא תעמוד במחויבות, אלא מתייחס לסיכון שנכס אחד או קבוצת נכסים יציגו ביצועים נמוכים (או לא יציגו ביצועים בכלל).

5.7.15ב הדוגמאות הבאות הן דוגמאות לסיכון ביצוע ספציפי לנכס:

(א) התחייבות עם מאפיין הצמדה ליחידה לפיו הסכום העומד לפירעון למשקיעים נקבע חוזית על בסיס הביצועים של נכסים מוגדרים. ההשפעה של מאפיין ההצמדה ליחידה על השווי ההוגן של ההתחייבות היא סיכון ביצוע ספציפי לנכס ולא סיכון אשראי.

(ב) התחייבות שהונפקה על ידי ישות מובנית בעלת המאפיינים הבאים. הישות מבודדת מבחינה משפטית כך שהנכסים בישות למטרה מיוחדת מבודדים (ring-fenced) לטובת המשקיעים שלה בלבד, גם במקרה של פשיטת רגל. הישות אינה מתקשרת בעסקאות אחרות והנכסים בישות אינם ניתנים למשכון. הסכומים עומדים לפירעון למשקיעים בישות למטרה מיוחדת רק אם הנכסים המבודדים מפקים תזרימי מזומנים. לכן, שינויים בשווי ההוגן של ההתחייבות משקפים בעיקר שינויים בשווי ההוגן של הנכסים. ההשפעה של ביצועי הנכסים על השווי ההוגן של ההתחייבות היא סיכון ביצוע ספציפי לנכס, לא סיכון אשראי.

קביעת ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי

5.7.16ב לצורך יישום הדרישה בסעיף 5.7.7 סעיף (א), ישות תקבע את הסכום של שינוי בשווי ההוגן של התחייבות פיננסית הניתן לייחוס לשינויים בסיכון האשראי של התחייבות זו:

(א) כסכום השינוי בשווי ההוגן שאינו ניתן לייחוס לשינויים בתנאי שוק שיוצרים סיכון שוק (ראה סעיפים ב-5.7.17 ו-5.7.18); או

(ב) על ידי שימוש בשיטה חלופית שהישות מאמינה שהיא מייצגת בצורה נאמנה יותר את סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות הניתן לייחוס לשינויים בסיכון האשראי שלה.

5.7.17ב שינויים בתנאי השוק שיוצרים סיכון שוק כוללים שינויים בשיעור ריבית עוגן, במחיר של מכשיר פיננסי של ישות אחרת, במחיר סחורת יסוד, בשער חליפין של מטבע זר או במדד מחירים או שיעורים.

5.7.18ב אם השינויים הרלוונטיים המשמעותיים היחידים בתנאי השוק עבור התחייבות הם שינויים בשיעור ריבית (עוגן) נצפה, ניתן לאמוד את הסכום בסעיף 5.7.16ב סעיף (א) כדלקמן:

(א) ראשית, הישות מחשבת את שיעור התשואה הפנימי של ההתחייבות בתחילת התקופה תוך שימוש בשווי ההוגן של ההתחייבות ותזרימי המזומנים החוזיים של ההתחייבות בתחילת התקופה. היא מפחיתה משיעור תשואה זה את שיעור הריבית (העוגן) הנצפה בתחילת התקופה, על מנת להגיע לרכיב של שיעור התשואה הפנימי הספציפי למכשיר.

(ב) לאחר מכן, הישות מחשבת את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הקשורים להתחייבות באמצעות תזרימי המזומנים החוזיים של ההתחייבות בסוף התקופה ושיעור היוון השווה לסכום של (i) שיעור הריבית (העוגן) הנצפה בסוף התקופה וכן (ii) רכיב שיעור התשואה הפנימי הספציפי למכשיר כפי שנקבע ב- (א).

(ג) ההפרש בין השווי ההוגן של ההתחייבות בסוף התקופה לבין הסכום שנקבע ב- (ב) הוא השינוי בשווי ההוגן שאינו ניתן לייחוס לשינויים בשיעור הריבית (העוגן) הנצפה. זה הסכום שיוצג ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.7 סעיף (א).

5.7.19ב הדוגמה בסעיף 5.7.18ב מניחה שינויים בשווי ההוגן, הנובעים מגורמים שאינם שינויים בסיכון האשראי של המכשיר או שינויים בשיעורי הריבית (העוגן) הנצפים, אינם משמעותיים. שיטה זו לא תהיה הולמת אם שינויים בשווי ההוגן הנובעים מגורמים אחרים הם משמעותיים. במקרים אלה, ישות נדרשת להשתמש בשיטה חלופית שמודדת בצורה נאמנה יותר את ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות (ראה סעיף 5.7.16ב סעיף (א)). לדוגמה, אם המכשיר בדוגמה כולל נגזר

משובץ, יש לנטרל את השינוי בשווי הוגן של הנגזר המשובץ בקביעת הסכום שיוצג ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.7 סעיף (א).

5.7.20ב בדומה לכל מדידות שווי הוגן, שיטת המדידה של ישות לקביעת החלק של השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות שניתן לייחוס לשינויים בסיכון האשראי שלה, צריכה לבצע שימוש מירבי בנתונים רלוונטיים שניתנים לצפייה ושימוש מינימאלי בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

מועד תחילה והוראות מעבר

הוראות מעבר (פרק 7.2)

נכסים פיננסיים מוחזקים למסחר

7.2.1ב במועד היישום לראשונה של תקן זה, ישות חייבת לקבוע אם המטרה של המודל העסקי של הישות לניהול חלק כלשהו מנכסיה הפיננסיים מקיימת את התנאי בסעיף 4.1.2 סעיף (א) או אם הנכס הפיננסי כשיר לבחירה בסעיף 5.7.5. למטרה זו, ישות תקבע אם נכסים פיננסיים מקיימים את ההגדרה של מוחזק למסחר כאילו הישות רכשה את הנכסים במועד היישום לראשונה.

הגדרות (נספח א')

נגזרים

1. בא דוגמאות אופייניות לנגזרים הן עסקאות עתידיות וחוזי אקדמה, חוזי החלפה וחוזי אופציה. לנגזר יש בדרך כלל סכום רעיוני (notional amount), שהוא סכום מטבע, מספר מניות, מספר יחידות משקל או נפח או יחידות אחרות שהוגדרו בחוזה. אולם, מכשיר נגזר אינו דורש מהמחזיק או מהכותב להשקיע או לקבל את הסכום הרעיוני בעת ההתקשרות בחוזה. לחלופין, נגזר יכול לדרוש תשלום קבוע או תשלום סכום, שיכול להשתנות (אך לא באופן יחסי לשינוי בבסיס) כתוצאה מאירוע עתידי מסוים, שאינו קשור לסכום הרעיוני. לדוגמה, חוזה יכול לדרוש תשלום קבוע של 1,000 ש"ח אם ריבית ליבור לששה חודשים עולה ב- 100 נקודות בסיס. חוזה כזה הוא נגזר למרות שסכום רעיוני אינו מוגדר.

2. בא ההגדרה של נגזר בתקן זה כוללת חוזים שמסולקים ברוטו על ידי מסירת פריט הבסיס (לדוגמה, חוזה אקדמה לרכוש מכשיר חוב בריבית קבועה). לישות יכול להיות חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי שניתן לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר

פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים (לדוגמה, חוזה לרכוש או למכור סחורת יסוד במחיר קבוע במועד עתידי). חוזה כזה נמצא בתחולת תקן זה, אלא אם ההתקשרות בו היתה לשם מסירה של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות והוא ממשיך להיות מוחזק למטרות אלה (ראה סעיפים 5-7 לתקן חשבונאות בינלאומי 39).

3.א. אחד מהמאפיינים שמגדירים נגזר הוא שנגזר דורש השקעה ראשונית נטו הקטנה מההשקעה שהייתה נדרשת עבור סוגים אחרים של חוזים, שחזוי כי יגיבו באופן דומה לשינויים בגורמי שוק. חוזה אופציה מקיים הגדרה זו משום שהפרמיה היא קטנה מההשקעה שהייתה נדרשת על מנת לקבל את מכשיר הבסיס הפיננסי אליו קשורה האופציה. חוזה החלפת מטבעות, הדורש החלפה ראשונית של מטבעות שונים בעלי שווי הוגן זהה, מקיים את ההגדרה משום שההשקעה הראשונית נטו שווה לאפס.

4.א. רכישה או מכירה בדרך רגילה גורמים להיווצרות מחויבות למחיר קבוע בין מועד קשירת העסקה לבין מועד סליקת העסקה, אשר מקיימת את ההגדרה של נגזר. אולם, בגלל התקופה הקצרה של המחויבות היא אינה מוכרת כמכשיר פיננסי נגזר. לחלופין, תקן זה מספק טיפול חשבונאי מיוחד לחוזים בדרך רגילה כאלה (ראה סעיפים 3.1.2 ו-3.1.3 ב-3.1.6).

5.א. ההגדרה של נגזר מתייחסת למשתנים לא פיננסיים שאינם ספציפיים לצד לחוזה. זה כולל מדד נזקי רעידות אדמה באזור מסוים ומדד טמפרטורה בעיר מסוימת. משתנים לא פיננסיים הספציפיים לצד לחוזה כוללים את ההתרחשות או את אי ההתרחשות של שריפה שגורמת לנזקים לנכס של צד לחוזה או הורסת אותו. שינוי בשווי ההוגן של נכס לא פיננסי הוא ספציפי לבעלים אם השווי ההוגן משקף לא רק שינויים במחירי שוק של נכסים כאלה (משתנה פיננסי), אלא גם משקף את המצב של הנכס הלא פיננסי הספציפי שמוחזק (משתנה לא פיננסי). לדוגמה, אם ערבות לערך שייר של רכב מסוים חושפת את הערב לסיכון של שינויים במצב הפיזי של הרכב, השינוי בערך השייר הזה הוא ספציפי לבעלים של הרכב.

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוחזקות למסחר

6.א. מסחר, בדרך כלל, משקף קניות ומכירות פעילות ותדירות, ומשתמשים בדרך כלל במכשירים פיננסיים, המוחזקים למסחר, להפקת רווח מתנודות מחיר בטווח הקצר או ממרווחי סחר.

7.בא התחייבויות פיננסיות המוחזקות למסחר כוללות :

- (א) התחייבויות נגזרות שאינן מטופלות כמכשירים מגדרים ;
- (ב) מחויבויות למסירת נכסים פיננסיים שהושאלו על ידי מוכר בחסר (משמע, ישות המוכרת נכס פיננסי שהיא שאלה ואינו עדיין בבעלותה) ;
- (ג) התחייבויות פיננסיות שהתהוו עם כוונה לרכוש אותן חזרה בטווח הקרוב (לדוגמה, מכשיר חוב מצוטט שהמנפיק יכול לרכוש חזרה בטווח הקרוב, מותנה בשינויים בשווי ההוגן) ; וכן
- (ד) התחייבויות פיננסיות שהן חלק מתיק של מכשירים פיננסיים מזוהים, שמנוהלים יחד ושלגביהם קיימת ראייה לדפוס פעילות שבוצע לאחרונה להפקת רווח בטווח הקצר.

8.בא העובדה שהתחייבות משמשת למימון פעילויות מסחר אינה, כשלעצמה, הופכת התחייבות זו למוחזקת למסחר.